

HET LAND VAN AALST

Tijdschrift van de
Geschiedkundige
Vereniging
Het Land van Aalst

Het Land van Aalst

DRIEMAANDELIJKS TIJDSCHRIFT

Uitgegeven door de geschiedkundige vereniging "Het Land van Aalst", met de steun van Vlaamse Gemeenschap, Provinciebestuur Oost-Vlaanderen, Stad Aalst en Stad Ninove.

Prijs voor een jaarabonnement:

Leden: € 17 - Steunende leden: € 25 - Beschermende leden: € 35

Te storten op rek. 393-0303276-46 van Het Land van Aalst,

Asserendries 118, 9300 Aalst

Internationale betalingen: IBAN: BE33 3930 3032 7646

BIC:BBRUBEBB

De vereniging werd opgericht in 1949 en heeft als werkgebied de gemeenten van de vroegere bestuurlijke eenheid het "Land van Aalst" in haar grootste uitgestrektheid, alsmede van enkele aangrenzende Oostvlaamse gemeenten (grosso modo de streek tussen Schelde en Dender). Initiatiefnemers en stichters waren + Albert Van Lil (beheerder 1949-66) en + Jozef Van Overstraeten (voorzitter 1949-52). Tot de stichters hoorden eveneens + Arthur Broeckaert, + Hendrik Vangassen (voorzitter 1954-63), + Jozef Van Cleemput, + Jozef De Brouwer, + Valère Gaublomme, + Frits Van Acker, + Basiel Boel, + Marcel Cornelis en + Jules Pieters. Latere voorzitters waren + Jozef Borremans (1953-1954), + Frits Courteaux (1963-1980) en + Luc De Rijck (1980-1984).

Het bestuur van de vereniging is als volgt samengesteld:

Luc Robijns, voorzitter

Marcel Cock, ondervoorzitter

Lieve De Mecheleer (verslaggever), Luc Geeroms, Michel Igual Pacheco, Wenceslaus Mertens, Marc Uyttersprot (bibliothecaris-archivaris), Geert Van Bockstaele, Mieke Van Damme (beheerder), Dirk Van de Perre (redactiesecretaris), Georges Vande Winkel (bibliografie en website), Wilfried Vernaeve (bibliografie).

Ledenadministratie en algemene correspondentie:

Mieke Van Damme, Asserendries 118, 9300 Aalst

tel. 053 21 63 30

e-mail: vdmieke@skynet.be

Redactiesecretariaat en toezending kopij:

Dirk Van de Perre, Hoogstraat 23, 9401 Ninove-Pollare

tel. 054 33 73 27

e-mail: dirkvandeperre@skynet.be

E-mail vereniging: hetlandvanaalst@telenet.be

Website: <http://www.hetlandvanaalst.be>

Elke auteur is verantwoordelijk voor de inhoud van zijn artikel.

Zetel van de vereniging: Krokusstraat 1, 9308 Aalst-Hofstade

Kaftontwerp: Bart Maris

Druk: De Riemaecker Printing, Nukerkeplein 9, 9681 Nukerke 055 21 14 04

ISSN 0778-7731

**BIBLIOGRAFIE VAN DE GESCHIEDENIS
VAN HET LAND VAN AALST 2013
(met aanvullingen uit vorige jaren)**

Georges VANDE WINKEL
Wilfried VERNAEVE

Met medewerking van Marcel Cock, Lieve De Mecheleer, Luc Geeroms, Michel Igual Pacheco, Wenceslaus Mertens, Luc Robijns, Marc Uyttersprot, Geert Van Bockstaele, Mieke Van Damme, Dirk Van de Perre

0. ALGEMEENHEDEN

Erfgoedverenigingen (008)

1 - CHERRETTÉ Marnix, *V.VAK-jaaroverzicht 2012*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 3-4.

2 - DE SMET Anne, *Toespraak van de voorzitter op de algemene vergadering van 8 december 2012*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 5-8.

3 - VANTOMME Floortje, *Hoe hedendaags en dynamisch erfgoed kan zijn : transmissie van Immaterieel Cultureel Erfgoed (ICE)*, - *Tijdschrift*, 3, 2013, (3), p. 31-45.

Bibliografieën van tijdschriften (014)

4 - VAN TRIMPONT Marc, *Bibliografie Gerardimontium (2012)*, - *Gerardimontium*, 2013, (248), p. 31.

Vakbibliografieën (016)

5 - VANDE WINKEL Georges; VERNAEVE Wilfried, *Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst 2012 (met aanvullingen uit vroegere jaren)*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (3), p. 145-220.

6 - DEMASURE Brecht, *Boeren, boter en bezetters : onderzoeksgids landbouw, voeding en Eerste Wereldoorlog*, Leuven, Centrum Agrarische Geschiedenis, 2013, 176 p.

In memoriam (06)

7 - DE TEMMERMAN Ludwig, *In memoriam Sylvain De Lange*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 3-5.

Sylvain De Lange was vele jaren bestuurslid van de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst.

8 - GADEYNE Guy, *In memoriam Sylvain De Lange*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 288-291.

9 - [IN], *In memoriam Sylvain De Lange (1933-2013)*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (3), p. 231-232.

10 - VAN DRIESSCHE Luc, *In memoriam Sylvain De Lange*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 37, 2013, (3), p. 3.

Wereldtentoonstellingen (061.4)

11 - DE RO Jacques, "Naar den Expo !" : *Geraardsbergenaars op de wereldtentoonstelling te Gent in 1913*, - *Gerardimontium*, 2013, (250), p. 27-31.

Manuscripten (09)

12 - KOLDEWEIJ Jos; GEYSEN Inge; TAHON Eva, *Liefde & Devotie : het Gruuthusehandschrift : kunst en cultuur omstreeks 1400*, s.l., s.n., 2013, 319 p.

Met o.m. vermelding van het Geraardsbergse handschrift (KB., Brussel, 837-845).

13 - [WESTERN], *Western Manuscripts and Miniatures : auction [Sotheby's] London Tuesday 8 december 2009. Nr. 51 : the missal of Jan de Broedere, abbot of Grammont, in Latin, illuminated manuscript on vellum (Flanders, perhaps Grammont, possibly Brussels), c. 1510-1520*, London, Sotheby's, 2009.

Veiling misboek, met volbladminiatuuren, van Jan de Broedere (1504-1525) uit de Geraardsbergse Sint-Adriaansabdij.

2. GODSDIENST**Heiligen. Heiligenverering. Verschijningen (235.3)**

15 - COCK Marcel, *Kerkarchief Onkerzele : inventaris van het archief der verschijningen (Dekenaal Archief Geraardsbergen)*, Schendelbeke, s.n., 2013, 31 p.

In hoofdzaak stukken over verschijningen in Onkerzele vanaf augustus 1934, maar ook met stukken over andere verschijningen in België en buitenland.

16 - CORNELISSEN Kees, *De legende van Wilgefortis*, - *Devotionalia*, 32, 2013, (190), p. 230-233.

17 - DE DOBBELEER Michel, *Ook de anonymus van de Vita Gudilae had het al over het mirakel met de lantaarn : een korte reflectie over lokale geschiedschrijving en literatuurwetenschap*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 137-146.

18 - DE SCHRYVER Fredy, *Verering van de Heilige Leonardus te Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 36, 2013, (2), p. 40.

19 - DECKERS Carl, *Maria door Vlaanderen gedragen*, s.l., Maria door Vlaanderen gedragen, [2009], 351 p. + CD-ROM met Marialie-deren.

Voor ons werkgebied beperkt tot de vermelding van Lede, Oprakel en Rozebeke.

20 - DEVOS Eric, *Sint-Hermes en de krankzinnigen : een verward verhaal vol verrassingen*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 13-98 en 302-307.

Verering van Sint-Hermes in verscheidene landen van Europa.

21 - MÉRIAUX Charles, *Hagiographie et histoire à Saint-Amand : la collection de Milon (° 872)*, - COUMERT Magali (dir.); ISAIA Marie-Christine (dir.); KRÖNERT Klaus (dir.); SHIMAHARA Sumi (dir.), *Rerum gestarum scriptor : histoire et historiographie au Moyen-Âge : mélanges Michel Sot*, Paris, s.n., 2012, p. 87-98.

Over de middeleeuwse vita's van Sint-Amandus. Belangrijk voor de Sint-Amandus-parochies in het Land van Aalst. Milon de Saint-Amand was de auteur van een "Vita Sancti Amandi".

22 - [NIEUWE], *Nieuwe publicatie " Een maagd belaagd : 1300 jaar Heilige Gudula in 20 cultuurhistorische bijdragen "*, - *Devotionalia*, 32, 2013, (187), p. 48-49.

Verslag van de voorstelling van dit boek in Herdersem op 6 oktober 2012.

23 - SPEAKMAN SUTCH Susie; VAN BRUAENE Anne-Laure, *La dévotion des Sept Douleurs de la Vierge Marie aux Pays-Bas : propagande princière et sensibilité urbaine*, - COUMERT Magali (dir.); ISAIA Marie-Christine (dir.); KRÖNERT Klaus (dir.); SHIMAHARA Sumi (dir.), *Rerum gestarum scriptor : histoire et historiographie au*

Moyen-Âge : mélanges Michel Sot, Paris, s.n., 2012, p. 45-57.

Verering, ingesteld door Filips de Schone in 1519. O.m. in Lede (1415), Onkerzele (1648) en Denderwindeke (1812/1813) bestaan er broederschappen van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën.

24 - TEPE Roy, *Oog in oog met de Martelaren van Gorcum : catalogus bij de tentoonstelling in het Gorcums Museum*, Gorinchem, s.n., 2012, 252 p.

Te Gorcum werden op 9 juli 1572 19 geestelijken door de calvinisten opgehangen, waaronder twee norbertijnen, kanunniken van de abdij van Middelburg. De martelaren werden later zalig en heilig verklaard. De twee norbertijnen zijn Adrianus van Hilvarenbeek (geboren Adrianus Jansen; ook van Beek of Becanus) en Jacobus Lacops, geboren te Oudenaarde. Ze waren respectievelijk pastoor en kapelaan te Monster. Beide norbertijnen worden in de Ninooftse abdijkerk in het beeldhouwwerk van de koorafsluiting verheerlijkt. De naam Becanus is te Ninove vervormd tot Peckan.

25 - [TWEEHONDERD], *200 jaar Wegom ter ere van O.L. Vrouw van Zeven Weeën Denderwindeke 1813-2013*, Denderwindeke, Davidsfonds Denderwindeke, 2013, 61 p.

26 - VAN ACCOLEYEN Peter, *Ook te Papegem wordt in 2014 gejubeld*, - *Ken uw Dorp*, 40, 2013, p. 60-65.

Verering en processie van de H. Macharius.

27 - VAN DE PERRE Dirk, *De aankomst van de relik van Sint-Adriaan te Geraardsbergen*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (4), p. 286-289.

In 1110.

28 - VERMEIR R[ik], *Sint-Cecilia*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (75), p. 5-15.

Heiligenbeelden (242/245)

29 - GERITS Jan, *Gipsen devotiebeelden in de dorpskerken en kapellen van Brakel*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 46-48.

Kerkelijke kunst (246)

30 - DE VUYST Julien, *De zilveren monstrans uit de Sint-Gertrudiskerk van Sint-Antelinks - 1738*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 14.

31 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *Kerkelijke heraldiek in Kwaremont*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (2), p. 24-37.

Kerkklokken (247)

32 - DE BLOCK Jozef, *Over klokken en over de kerkklokjes van de Sint-Jansparochie - Aalst*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (3), p. 65-66.

33 - MATTHIJS Paul, *Hoe oud zijn de klokken van Serskamp, Scheldebelle, Wichelen ?*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 37, 2013, (1), p. 41-55.

Broederschappen (255)

34 - GADEYNE Guy, *De 'zottenboeken' van Geel en Ronse*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 105-117.

35 - PRAET Patrick, *Schatten op zolder : een diploma van de Aartsbroederschap van Averbode*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (1-2), p. 18-23.

In 1895 uitgereikt aan Delphina Van Damme.

36 - VANDE WINKEL Georges, *De Broederschap en de Weg van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën te Denderwindeke (1812/1813-2013)*, - [TWEEHONDERD], *200 jaar Wegom ter ere van O.L.Vrouw van Zeven Weeën Denderwindeke 1813-2013*, Denderwindeke, Davidsfonds Denderwindeke, 2013, p. 8-22.

37 - VERLEYEN Wilfried (o.s.b.), *De drie Affligemse broederschappen*, - *Eigen Schoon en De Brabander*, 96, 2013, (2), p. 263-294.

Met vermelding van o.m. de Aalsterse houtsnijder Johannes Cardon en Maria Goethals, mevrouw van het hospitaal van Aalst.

Kosters (256/259)

38 - DE BOECK Dirk, *Benoeming en ontslag van een koster-onderwijzer in Erondegem (1756-1768)*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 58-61.

Petrus Joannes Luwaert (° 1736).

Parochies. Pastoors. Kerkbestuur (262)

39 - BAVAY Lut, *Religieus leven in Erpe-Mere op de vooravond van WO I*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 83-85.

40 - BRACK Jens, *Het Sint-Martinuskapittel te Aalst tussen 1495 en 1621 : de evolutie van de instellingen en de verhuis*, Gent, UGent (onuitgegeven masterscriptie), 2012.

41 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van de parochiegeestelijken van Geraardsbergen 1802-2012*, - *Gerardimontium*, 2013, (249), p. 3-12.

42 - DE NOYETTE Guy; DE SWAEF Jeroen; DE TEMMERMAN Ludwig; VAN DE VELDE Frydda, *Honderd jaar dekenaat Sint-Maria-Horebeke 1913-2013 : de pastorale band tussen Horebeke, Zwalm en omliggende parochies*, Zwalm-Brakel, Geschied- en Heemkundige Kring Triverius, 2013, 296 p.

Tot het decanaat Sint-Maria-Horebeke behoren de parochies van Horebeke (Sint-Maria-Horebeke en Sint-Kornelis-Horebeke) en Zwalm (Beerlegem, Dikkele, Hundelgem, Meilegem, Munkzwalm, Nederzwalm, Paulatem, Roborst, Rozebeke, Sint-Blasius-Boekel, Sint-Denijs-Boekel en Sint-Maria-Latem). Twee kernen verloren hun parochiestatus: Hermelgem en Wijlegem. In de loop van de voorbije eeuw waren er herschikkingen waardoor een aantal parochies nu niet meer tot het decanaat behoren: Elst, Michelbeke, Zegelsem, Schorisse, Mater en Welden.

43 - DE RODDER Regina, *Inkomsten van de kerk : fundaties en renten in de vorige eeuwen Sint-Kornelis-Horebeke en Zegelsem*, - *Triverius*, 43, 2013, (3), p. 18-27.

44 - DE SMET Lucien, *De kerkheerlijkheid Berchem te Spiegehele*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (163), p. 57-62.

In Scheldewindeke.

45 - DE VUYST Julien, *Jozef Roggeman van Wichelen zestig jaar actief priester*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 37, 2013, (1), p. 2-5.

Jozef Roggeman (Wichelen 1857-1945) o.m. leraar van het Sint-Catharinacollege Geraardsbergen en pastoor Aspelare.

46 - MILIS Ludo, *Getuigenverhoren als aanloop tot een proces : elementen uit het Mechelse strafdossier tegen Jan Schuermans, pastoor van Ename, in het midden van de zeventiende eeuw*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Geschiedenis*, 175, 2009, p. 259-265.

47 - QUAGHEBUUR Tom, *Pastoraal benoemingen na een vergelijkend examen in het aartsbisdom Mechelen tijdens de zeventiende en de achttiende eeuw : parochie- en deelnemerslijsten*, - *Handelingen van de*

Koninklijke Commissie voor Geschiedenis, 170, 2004, p. 193-319.

Met vermelding van talrijke pastoors en parochies in het Land van Aalst.

48 - UYTTERSROT Marc, *Pastoors en onderpastoors van de parochie Sint-Martinus Gijzegem*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (2), p. 71-76; (3), p. 103-108.

49 - VAN BIESEN Fred, *Joachim Moernaut uit Meldert diaken gewijd*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 131-135.

50 - VERMEIR R[ik]; VAN DRIESSCHE L[uc], *Pastoor Lodewijk / Louis Teirlinck (1897-1968)*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (75), p. 23-32.

Inhuldiging in 1951.

51 - VERMOESEN Ben, *De uytgeef van de kerkmeesters van Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 62-66.

52 - CALLEBAUT Alfons, *25 jaar godsdienstpraktijk in Okegem : mijmeringen van een dorpspastoor*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (3-4), p. 41-48.

53 - DE SCHRYVER Fredy, *Uit de "afroepboeken" van de O.-L.-V.-Hemelvaartkerk van Nieuwerkerken : de liturgische diensten in 1887*, - *Liniaal*, 36, 2013, (3), p. 38-47; (4), p. 44-50.

Sacramenten (265)

54 - CAUDRON Freddy, *Reglement voor de begrafenissen in de Sint-Martinuskerk (1771)*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (3), p. 52-55.

In Aalst.

Volksmisssies (266)

55 - DE SWAEF Walter, *Het prediken van de H. Missie in 1911 in Vlekem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (1), p. 20-21.

Christelijke religieuze ordes (271)

56 - VAN DIJCK Maarten (ed.); DE MAEYER Jan (ed.); THIJSSSENS Jeffrey (ed.); KOPPEN Jimmy (ed.), *The Economics of Providence : management, finances and patrimony of religious orders and congregations in Europe, 1773 - c. 1930. L'économie de la Providence : la*

gestion, les finances et le patrimoine des ordres et congrégations en Europe, 1773 - vers 1930, Leuven, Leuven University Press, 2012, 371 p.

57 - VAN BIESEN Fred, *Dom Salvator Van Nuffel, - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 241-244.

Monnik van de abdij van Affligem en missionaris in Transvaal.

58 - VERLEYEN Wilfried (o.s.b.), *Hendrik Van Assche, 22e abt van Affligem, - Ascania*, 56, 2013, (4), p. 143-145.

Hendrik Van Assche (+ 1474), abt in 1426.

59 - LOUIES Jan, *Lyceum legt oude kloostervloer bloot, - Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (2), p. 30-31.

60 - VAN DE PERRE Dirk, *Het bewogen abbatiaat van de Ninoofse abt Petrus Aloysius (1579-1587), - Het Land van Aalst*, 65, 2013, (4), p. 233-274.

61 - GAENS Tom, *Atque haec quidem fuerunt ! The carthusians and college foundations at the university of Leuven, - Analecta Cartusiana*, 2013, (298), p. 259-281.

Met vermelding van de Lierdse kartuizer Livinus Ammonius en zijn correspondentie met Erasmus (1533).

62 - TIMMERMANS Francis, *Les fondateurs et bienfaiteurs des premières chartreuses belges, - Analecta Cartusiana*, 2013, (298), p. 123-138.

Met vermelding van de stichting van de kartuizerpriorij Sint-Martens-Bos te Sint-Martens-Lierde.

63 - LEUVEN. Kadoc, *Archief van de Belgische (1832-1935) en van de Vlaamse (1935-) provincie van de Sociëteit van Jezus*, 16. c.-2012, Leuven, Kadoc, 2013 (online beschikbaar op <http://abs.lias.be/query/detail.aspx?ID=330900>) .

Het archief van de Vlaamse jezuïetenprovincie bevat vooral documenten van de unitaire provincie na 1832 en van de zelfstandige Noord-Belgische provincie na 1935. Die belichten uitvoerig het bestuur van de provincie, haar externe contacten, haar huizen (o.a. Aalst) en apostolaatswerken. Het ancien-regimearchief - dat van de opgeheven Nederduitse provincie dus - bevindt zich in het Rijksarchief in Antwerpen.

64 - CALLEWIER Hendrik; PUT Eddy, *Jezuïetenarchief uit het Ancien Régime in het Belgisch Rijksarchief en elders : een overzicht, - DENNEEF Alain (o.l.v.); ROUSSEAUX Xavier (o.l.v.), Vier eeuwen jezu-*

ieten te Brussel. *Quatre siècles de présence jésuite à Bruxelles, (Jesuitica)*, Brussel, Prosopon i.s.m. KADOC - KU Leuven, 2012, p. 29-34.

Met gegevens voor het college van Aalst.

65 - DENEFF Alain (o.l.v.); ROUSSEAUX Xavier (o.l.v.), *Vier eeuwen jezùieten te Brussel. Quatre siècles de présence jésuite à Bruxelles, (Jesuitica)*, Brussel, Prosopon i.s.m. KADOC - KU Leuven, 2012, 711 p.

Indices van instellingen, van plaatsnamen, van persoonsnamen en van literaire en artistieke werken of collecties, begrippen en functies. Met vermelding van Aalst.

66 - DUSAUSOIT Xavier, *Les jésuites et l'argent : fondation et gestion de cinq colléges jésuites belges au XIXe siècle (Alost, Gand, Bruxelles, Mons et Verviers)*, Leuven, Leuven University Press, 2012, 371 p.

67 - LUYTEN Jo, *Het archief van de Vlaamse jezùieten in Leuven (ABSE)*, - DENEFF Alain (o.l.v.); ROUSSEAUX Xavier (o.l.v.), *Vier eeuwen jezùieten te Brussel. Quatre siècles de présence jésuite à Bruxelles, (Jesuitica)*, Brussel, Prosopon i.s.m. KADOC - KU Leuven, 2012, p. 39-43.

Met vermelding van het Sint-Jozefcollege in Aalst.

68 - DE DEKEN Clothaire, *'t Oud klooster, - Businarias*, 17, 2013, (50), p. 36-41.

69 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De paters Montfortanen in d'Hoppe, - Triverius*, 43, 2013, (1), p. 34-41; (2), p. 3 & 7-16; (4), p. 3 & 11-17.

70 - KERKHOVE Herman, *Bezoek aan een der vijf laatste broeders: Broeder Willem (Omer Gerard Dedeyster)*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 178 en 216-223.

71 - VAN DER VURST Pierre, *De Zotte Broeders van Aalst (Broeders van Maria 1840-1993)*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (2), p. 39-43.

72 - VAN PAEPEGHEM Willy, *In memoriam Zuster Amelberga (Anna D'Haese uit Hofstade)*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (2), p. 55-70.

Anna D'Haese (Hofstade 1913 - Aalst 2013).

73 - BAVAY Lut, *Het Patronaat te Mere : centrum van sociaal en cultureel leven*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (1), p. 9-17; (2), p. 25-30.

3. SOCIALE WETENSCHAPPEN

Demografie. Migratie (314)

74 - MERCKX A., *Madeleine Arijs is honderd jaar*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (76), p. 4-6.

75 - VAN BIESEN Fred, *Frans De Mol werd honderd*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 369-373; (4), p. 387.

76 - VAN BIESEN Fred, *Josephine De Petter uit Moorsel werd 100 jaar*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 498-502.

77 - DEVOLDERE Wilfried, *Franciscus en Jan Livien Van der Haegen emigreerden naar het Rijnland*, - *Vlaamse Stam*, 49, 2013, (6), p. 572-580.

Feodalisme (321.17)

78 - VAN CAENEGEM R.C., *God en toeval bij Galbert van Brugge*, - *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge*, 150, 2013, (2), p. 411-424.

Galbert van Brugge schreef een kroniek over de strijd tussen Willem Clito en Diederik van den Elzas om de Vlaamse gravenkroon na de moord op Karel de Goede (1127).

79 - VAN CAENEGEM R.C., *Ordericus Vitalis (1075-1142 ?) en het graafschap Vlaanderen*, - *Handelingen van het Genootschap voor Geschiedenis te Brugge*, 150, 2013, (1), p. 3-12.

Politiek (323)

80 - GOVAERTS Bert, *Ik alleen! : een biografie van Albert De Vleeschauwer (1897-1971)*, Antwerpen-Utrecht, Houtekiet, 2012, 488 p.

De Vleeschauwer werd geboren in Nederbrakel.

Verkiezingen. Stemrecht (324)

81 - DE CHOU Freddy, *Kiesgerechtigden in Geraardsbergen in 1858*, - *Gerardimontium*, 2013, (251), p. 27-30.

82 - DIERICKX Fons, "U wilt allen een goed bestuur? Stem dan onder nr. 2" : gemeenteraadsverkiezingen in Herdersem 1830-1976, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 37-61.

Politieke partijen en bewegingen (329)

83 - BUTS Hugo, *Jan Bijl (Aalst 1855 - Bredbury 1903) : een sociaal*

bewogen idealist of de "eerste socialist van Aalst" en zijn familie, - Dender-Stam, 33, 2013, (3), p. 76-83; (4), p. 103-107.

84 - DE VEUSSER Daniël, *Hector Plancquaert Daensist en Plancquaertist : de Leeuw van Zomergem, - Appeltjes van het Meetjesland, 64, 2013, p. 47-76.*

85 - JOOS Jan, *Victor Joos : Daensist, optimist en levensgenieter, - Heemkundige Kring Denderland, 11, 2013, (3), p. 85-95.*

86 - STRIJPENS Hendrik, *De Aalsterse socialisten in het jaar 1946, 1947, 1948, - Daens Vandaag, 37, 2013, (2), p. 18-23; (3), p. 22-27; (4), p. 14-17; (5), p. 24-28.*

87 - SURDIACOURT Dirk, *Een Daensistische kern in Geraardsbergen? (1893-1900), - Gerardimontium, 2013, (247), p. 31-37.*

88 - [TENTOONSTELLING], *Tentoonstelling Hector Plancquaert (1866-1953) : Daensistisch politicus voor en na Daens, - Daens Vandaag, 37, 2013, (1), p. 21.*

89 - VANDOMMELE Joost, *Hector Plancquaert 150, - Bouveloo. Heemkundige Kring Wortegem-Petegem, 6, 2013, (3), p. 582-586.*

Hector Plancquaert (° Wortegem 1863).

90 - VERDOODT Frans-Jos, *Hector Plancquaert : een unieke historische figuur uit Wortegem, - Bouveloo. Heemkundige Kring Wortegem-Petegem, 6, 2013, (3), p. 562-570 en 579-581.*

91 - VERDOODT Frans-Jos, *Hector Plancquaert : daensistisch politicus voor, tijdens en na Daens, activist, geboren dissident, - Wetenschappelijke Tijdingen, 72, 2013, (3), p. 253-271.*

92 - VERDOODT Frans-Jos, *Herdenkingsjaar Hector Plancquaert (1863-1953) : Daensistische politicus vóór, tijdens en na Daens, - Het Land van Aalst, 65, 2013, (2), p. 121-138.*

Naar aanleiding van de tentoonstelling 'Hector Plancquaert' in het Stedelijk Museum Aalst van 23 maart tot 26 mei 2013.

Economie. Sociaal-economische evolutie. Arbeidsconflicten (33)

93 - LAMBRECHT Thijs, *Eenen geringen penning ? Het spaargedrag van plattelandsdienstheden in Vlaanderen tijdens de achttiende eeuw, - Tijd-Schrift, 3, 2013, (1), p. 59-73.*

94 - VERHULST Pieter, *De sociale evolutie in Erpe-Mere aan het begin van de Eerste Wereldoorlog : een schets*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 88-91.

95 - MAROYE Marc, *De staking der handschoenmaaksters in 1913*, - *Triverius*, 43, 2013, (3), p. 4-10.

Seizoenarbeid (331.5)

96 - DE SMET Lucien, *Sporen van het ontluikende middenveld : "trimards" en Franschmangilden uit onze streek tot en met WO I*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (161), p. 3-16.

97 - VAN EECKHOUT Roger, *Seizoenarbeiders in Frankrijk : aanvulling*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (3-4), p. 49-51.

Vastgoed. Pachten (332)

98 - DE REU Pieter; DE VIJLDER Nicolas, *Crisis, herstel en continuïteit : de vastgoedmarkt van het Gentse platteland doorheen oorlogstijd in de tweede helft van de achttiende eeuw*, - *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 67, 2013, p. 165-198.

Met verwijzing naar Okegem.

99 - LIESSENS Gerrit; SOUFFREAU Georges, *1460 : het oudste pachtcontract van de molens van Gotegem*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 49-52.

Coöperaties. Gilden (334)

100 - BROUCKE Roger, *Hoe de eeuwenoude schuttersgilde Sint-Jozef uit Meldert de koninklijke titel aan haar neus voorbij zag gaan*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 451-455.

101 - DIERICKX Fons, *100 jaar Landelijke Gilde te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 290-305.

Financiën. Stadsrekeningen. Belastingen (336)

102 - RYCKBOSCH Wouter, *Tussen Gavere en Cadzand : de Gentse stadsfinanciën op het einde van de middeleeuwen 1460-1495*, (*Verhandelingen der Maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent*, 31), Gent, Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde, 2007, 150 p.

Met verwijzingen naar Aalst en Geraardsbergen.

103 - VERMEESCH Griet, *Jan Vermeulen versus François Devos : een achttiende-eeuws geschil voor de Raad van Vlaanderen*, - *Businarias*, 17, 2013, (50), p. 16-29.

104 - CAUDRON Freddy (transcriptie); VERNAEVE Wilfried (transcriptie), *Stadsrekeningen van Aalst (1395-1396, 1398-1399, 1402-1405) (Algemeen Rijksarchief, Rekenkamers, Registers, 31412-31416)*, (*Alostanae Historiae Fontes. Stadsrekeningen Aalst*), Aalst, s.n., 2013, XIV-414 p.

Met indices op persoonsnamen, plaatsnamen-instellingen-ambten, huisnamen, beroepen en onderwerpen.

105 - BUTS Hugo, *Aalst in 1572*, - *Dender-Stam*, 33, 2013, (1), p. 20-21; (2), p. 41-45; (3), p. 68-70; (4), p. 96-99.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 92.

106 - VUYLSTEKE Marc, *Nukerke volgens het 20ste penningkohier van 1572*, - *Businarias*, 17, 2013, (51), p. 27-37.

107 - VUYLSTEKE Marc, *Het vijfde penningkohier van Ronse 1577*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tene-ment van Inde*, 61, 2012, p. 224-255.

108 - RYCKBOSCH Wouter, *Geld, koopkracht en levensstandaard*, - *Tijd-Schrift*, 3, 2013, (1), p. 76-85.

O.m. over Joannes Lamberty, organist van de Sint-Martinuskerk van Aalst omstreeks 1750.

109 - DE VUYST Julien, *Verkoop van bomen in Gijzegem*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 33.

In 1889.

Criminaliteit. Processen. Diefstallen. Moorden (343.3)

110 - CAUDRON Freddy, *Compt een uyt, hebt ghy thert ?*, - *Liniaal*, 36, 2013, (1), p. 9-13.

Proces van Anthon Lege van Nieuwerkerken in 1675.

111 - DE VUYST Julien, *Proces tegen pastoor E. Matthys te Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 36, 2013, (4), p. 38-42.

112 - DE LOOSE Willy, *Procesverbaal te Haaltert 1865*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (4), p. 22.

113 - ERVYNCK Gontran , *Uit het dorpsleven van Gentbrugge : doodslag op de meier van Gentbrugge*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (161), p. 17-18.

Juni/juli 1716 tot mei 1717.

114 - POTS Luc, *21-jarig meisje door onbekende vermoord in Denderhoutem*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 8-11.

In 1948.

115 - VAN DIGGELE Willem, *Jan van Dickele, moordenaar van Walter van Edingen op 13 juli 1381*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (2), p. 5-13.

116 - CASTELAIN Rik; VANDENHEEDE Marcel, *Twee roverbendes te Kwaremont 1632-1649*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (2), p. 13-17.

117 - DE BOECK Dirk, *Nogmaals aan de schandpaal - Erondegem 1765*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 61.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2008 nr. 98.

118 - LAEREMANS Jos, *Inbraak in de kerk van Hofstade*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 16.

In november 2012.

Contracten (347)

119 - D[E] L[OOSE] W[illy], *Verpachting van Hospicegoederen van Aalst te Haaltert - 1917*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (2), p. 23-25.

Wettelijke passeringen (347.2)

120 - VERNAEVE Wilfried, *Regesten op de Wettelijke Passeringen van de stad Aalst : mei 1605 - mei 1611 (Registers nr. 1290-1295 van het Oud Archief Aalst bewaard in het stadsarchief te Aalst)*, Aalst, Dirk Martenscomité i.s.m. de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst, 2013, 6+114+93 p.

Personenrecht. Staten van goed (347.6)

121 - CAUDRON Freddy, *Over de vreemde wending van een stamboom*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (3), p. 67.

Over de Spanjaard Pieter De Parada die zijn naam laat veranderen in Peeter Bauwens (+ Beveren-Waas 1714).

122 - COENEN Annelies, *Haer sellefs wijf : het zelfstandig optreden van de gescheiden vrouw in het laatmiddeleeuwse Gent 1427-1471*, - *Handelingen Koninklijke Commissie voor de Uitgave der Oude Wetten en Verordeningen van België*, 51, 2010, p. 13-355.

Analyses van boedelverdelingen met vermelding van diverse plaatsen in het Land van Aalst.

123 - [STATEN], *Staten van Goed Landskouter - Gontrode nr. 86*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 47-50; (163), p. 75-78.

124 - VERMOESEN Ben, *Inventaris ten sterfhuyze van Jan-Baptist Vermoesen en Maria Theresia Clauwaert (1876)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 340-347.

Rechterlijke ambtenaren. Griffiers (347.96)

125 - VERFAILLIE Joke, *De Gentse Heins(ius) ? Waarheid en fictie over Heyns, een (a)typische griffier van de Raad van Vlaanderen*, - *Handelingen der Maatschappij voor Geschiedenis en Oudheidkunde te Gent*, 67, 2013, p. 69-99.

Nicolaas Heyns stamt uit Geraardsbergen en was er o.m. griffier. Het artikel vermeldt ook Aalstenaar Henry Stalins (ca. 1527-1610), die advokaat en griffier van de Raad van Vlaanderen was.

Rechtscolleges (347.99)

126 - DECEULAER Harald, *Inventaris van het archief van de Raad van Brabant : processen van de gemeenten 1601-1700*, (*Rijksarchief Brussels Hoofdstedelijk Gewest : inventarissen*, 60), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Met vele vermeldingen voor ons werkgebied.

127 - TOPS Bert, *Inventaris van het archief van de Raad van Brabant : processen van de adel 1511-1650*, (*Rijksarchief Brussels Hoofdstedelijk Gewest : inventarissen*, 62), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Met vele vermeldingen voor ons werkgebied.

128 - VERSCUREN An, *Nadere toegang op de geëxtendeerde sententies van de Grote Raad van Mechelen 1693-1772*, (*Algemeen Rijksarchief : inventarissen*, 547), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Met vele vermeldingen voor ons werkgebied.

Rekenkamers (35.07)

129 - SANTAMARIA Jean- Baptiste, *La chambre des comptes de Lille de 1386 à 1419 : essor, organisation et fonctionnement d'une institution princière*, Turnhout, s.n., 2012, 450 p.

Met verwijzingen naar meerdere plaatsen in het Land van Aalst.

Politie. Rijkswacht. Burgerwacht (351.74)

130 - DIERICKX Fons, *Eerbetoon aan een overleden rijkswachter... : de begrafenis van Willy Pieters uit Herdersem in 1951, - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 164-175.

131 - DUPREZ Michel, *De burgerwacht van Beerlegem anno 1900, - De Zwalmgalm*, 18, 2013, (2), p. 18-19.

132 - D[E] L[OOSE] W[illey], *Rijkswachtperikelen - Haaltert 1888, - Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (2), p. 19.

133 - PRAET Patrick, *'Het leger van de burgemeester' : de burgerwacht in Okegem (1831-1914), - Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (1-2), p. 1-17.

134 - VALENTIJN André, *Valère De Meerleer, de eerste politieagent in Herzele en een getalenteerd voetballer, - De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 19-24.

Brandweer. Brandrampen (351.78)

135 - CLARK DE BISSCHOP Danielle, *Grote ramp in Welle anno 1911, - Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (3), p. 6-7.

Brand in het gehucht Klein Brussel.

Gemeentebesturen. Plaatselijk bestuur. Heerlijkheden (352)

136 - BORLOO Chris, *Huldiging burgemeester Désire Van der Biest - Woubrechtgem 1947, - De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 10-11.

137 - BRUYLAND Herman, *Gisbertus Joannes Van der Poorten, gemeentesecretaris van Erembodegem en Herdersem (1812-1865), - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 306-312.

138 - DE BLEECKER Marcel, *Burgemeester Jacques Eggermont "terugggevonden", - Ghendtsche Tydinghen*, 42, 2013, (5), p. 452-455.

Jacques François Michel Eggermont (1797-1864) eerste burgemeester van Ledeberg in het onafhankelijk België.

139 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van burgemeesters en schepenen van Geraardsbergen 1830-2012*, - *Gerardimontium*, 2013, (247), p. 3-16.

140 - DE CHOU Freddy, *Biografisch repertorium van stadssecretarissen van Geraardsbergen 1830-2012*, - *Gerardimontium*, 2013, (248), p. 3-4.

141 - DE LANGE Sylvain, *De heerlijkheid Opbrakel (oorspronkelijk Brakel genoemd)*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 182-198.

142 - DE SCHRYVER Fredy; DE VUYST Julien (medew.), *Inhuldiging burgemeester Arsène Van Landuyt*, - *Liniaal*, 36, 2013, (1), p. 49-52.

143 - DE SUTTER Prosper, *De politieke en bestuurlijke geschiedenis van Nieuwerkerken*, - *Liniaal*, 36, 2013, (2), p. 33-38; (3), p. 48-52; (4), p. 50-56.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 100.

144 - DE TANT Fernand; DE PRIJCK Mieke, *Henri Christiaens gevierd burgemeester van Zegelsem in 1921*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 46-59.

145 - DE VUYST Julien, *Baron Hippolyte della Faille d'Huyse (1799-1875) : burgemeester van Lede (1854-1875)*, - *Ken uw Dorp*, 40, 2013, p. 66-78.

146 - DE VUYST Julien, *De familie Talloen heerste over Hillegem - tweede helft 19de eeuw*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (3), p. 8-11.

147 - DE VUYST Julien, *De familie Van den Bossche uit Sint-Lievens-Esse - 19de eeuw*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (4), p. 7-10.

148 - ERVYNCK Gontran, *Uit het dorpsleven van Gentbrugge : aanstelling van een meier*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (163), p. 63-65.

149 - STEVENS Willy, *Het Leenhof van Dendermonde tijdens de vijftiende eeuw : nadere toegang op het archief van de Rekenkamers, delen en banden, nr. 1102 en denombrementen van Vlaanderen, leenhof van Dendermonde tot 1473*, 2 dl., (*Algemeen Rijksarchief : inventarissen*, 548), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Met vermelding van Appelterre, Eichem, Nieuwenhove.

150 - STEVENS Willy; DE BOECK Dirk, *De heerlijkheid en de heren van Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (1), p. 4-9.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 129.

151 - VAN CROMPHAUT Omer, *Brief van de burgemeester - Haaltert 1805*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (2), p. 20.

Aanmaning tot het dempen van een oude vlasput.

152 - VAN DEN BRUELE Annelies, *Gemeentepolitiek aan de vooravond van Wereldoorlog I*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 79-82.

153 - VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de heer en de schepenbank van Dikkele 1624-1800*, (*Rijksarchief te Gent : inventarissen*, 108), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

154 - VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de heer en de schepenbank van Wijlegem 1608-1797*, (*Rijksarchief te Gent : inventarissen*, 109), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Wijlegem werd in 1808 opgeheven als zelfstandige gemeente en bij Sint-Denijs-Boekel gevoegd.

155 - VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de heer, het leenhof en de schepenbank van Sint-Denijs-Boekel 1443-1795*, (*Rijksarchief te Gent : inventarissen*, 110), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

156 - VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de heer, het leenhof en de schepenbanken van het Land van Gavere 1535-1810*, (*Rijksarchief te Gent : inventarissen*, 111), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Bij de (her)ordering van het archief van het Land van Gavere werden een aantal heerlijkheidsarchieven, dorpsarchieven en kerkarchieven uit de regio afgescheiden en apart beschreven. Deze nieuwe inventarissen werden in 2012 en 2013 gepubliceerd.

Ministers (354)

157 - STROOBANTS A[imé], *Baron Emile Tibbaut gehuldigd als minister van staat (1930)*, - *Cronycke. Mededelingenblad van de Oudheidkundige Kring van het Land van Dendermonde*, 29, 2013, (maa.-apr.), p. 5-7.

Was oud-leerling van het Aalsters Jezuïetencollege.

Krijgsgeschiedenis (355)

158 - BRUYLAND Herman, *Petrus Franciscus Van den Broeck (1791-1850) : ridder in het Légion d'Honneur en voorzitter van de Napoleonisten te Aalst*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (1), p. 5-18.

159 - DE BOECK Dirk, *Een Franse generaal logeert in de pastorij - Burst 1794*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 62-63.

160 - DUQUET Frans, *Para's in Sint-Lievens-Houtem*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 38.

In 1974.

161 - LIESSENS Gerrit, *Dorpsjongens in Franse legerdienst : uit de (onvolledige) militielijsten van Burst 1800-1814*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (2), p. 31-39.

162 - LIESSENS Gerrit, *Legerdienst in het Koninkrijk der Nederlanden: uit de (onvolledige) militielijsten van Burst 1815*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 53-57.

163 - [OORLOGSMONUMENTEN], *Oorlogsmonumenten in Oost-Vlaanderen beschermd*, - *Cultureel Jaarboek Provincie Oost-Vlaanderen*, 2011, p. 94-101.

164 - PROVOST Michel, *Pro Petri Sede : l'épopée des Zouaves Pontificaux du Renaisis 1860-1870*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 99-151 en 308-310.

165 - SONCK Paul, *FC Mere kampioen !*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (2), p. 39-46.

166 - VAN DAMME Rik, *Met de Engelse kapitein Cavalié Mercer van Schendelbeke naar Waterloo (29 mei 1815 tot 18 juni 1815)*, - *Gerardimontium*, 2013, (250), p. 17-24.

167 - WELTEN Joost; DE WILDE Johan, *Met Napoleon naar Moskou: de ongelooflijke overlevingstocht van Joseph Abbeel*, Leuven, Davidsfonds en Kampen, Omniboek, 2011, 263 p.

Uit Vrasene. Verder met vermelding van Aalst, Lede (Vandenabeele), Steenhuize (Goemijne).

Wereldoorlogen (355 WOI / 355 WOII)

168 - DUBOIS Gilbert, *3 september 1944 Ronse bevrijd ! 5, 6 en 7 september 1944 Ronse opnieuw bedreigd*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 256-296.

169 - DAUPHIN F., *L'Eglise belge et la mémoire de la Grande Guerre : le Comité Interdiocésain 1919-1922*, - *Revue d'Histoire Ecclésiastique*, 92, 1997, p. 797-842.

Dit 'Comité Interdiocésain' ligt aan de basis van de verslagen over de Duitse bezetting in de parochies en geestelijke instellingen van België. De verslagen van het bisdom Gent werden in 2013 gedigitaliseerd door het Rijksarchief te Gent.

170 - DE GROM Richard, *Denderstreek aan grote catastrofe ontsnapt*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (2), p. 7-10.

Plan om de Denderstreek in 1914 onder water te zetten.

171 - DE SCHRYVER Fredy, *Prosper Van Vaerenbergh krijgsgevangene W.O.I.*, - *Liniaal*, 36, 2013, (3), p. 31-33.

172 - DEGRAEVE Paul, *Geld in nood ... : gemeentelijk noodgeld tijdens de Eerste Wereldoorlog*, - *Tijd-Schrift*, 3, 2013, (1), p. 7-27.

173 - DIERICKX Fons, *Herdersem en de Grote Oorlog*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 427-435.

174 - HENNING René; DE LE COURT E. (introd. juridique), *Les déportations de civils belges en Allemagne et dans le nord de la France*, Bruxelles-Paris, Vromant, 1919, 216 p. + photos.

Dit werk staat integraal op '<http://gallica.bnf.fr/ark:/12148/bpt6k3728446.r=28text3Ahenning29.langFR>'. Met getuigenissen van Richard Van Malderghem (Geraardsbergen, ° Goeferinge), Omer Carlier (Nederbrakel), Aloïs Wellekens (Erembodegem), Aloïs Colman (Wieze), Raymond De Geyter (Oudenaarde, ° Mater), Remi Dooremont (Haaltert, ° Erembodegem), Joseph Van Nuffel (Aalst), Gaston De Haeck (Nederbrakel), Théophile Van de Winkel/Vande Winkel (Denderwindeke), Emile Van Damme (Lochristi, ° Geraardsbergen), Charles Borreman (Nederhasselt), Amanus Bael (Nederhasselt), Pierre Temmerman (Lede), Achille Van der Putten (Viane, ° Moerbeke), Camille Gijssens (Erembodegem), Frans D'Haens (Hofstade), Alphonse Van Wilder (Zandbergen), Gustave De Wilde (Gijzegem), Alexandre Le Bon (Aalst), Octave Raspoet (Denderleeuw), Aloïs Van Calenberg (Gijzegem), Joseph De Vriendt (Ninove, ° Schepdaal), Charles Willems (Wieze), Remy De Vos (Letterhoutem), Adolphe Rottiers (Hofstade, ° Lede), Joseph De Gols (Aalst), Joseph De Wilde (Aalst), César De Brucker (Hofstade).

175 - LIPKES Jeff, *Rehearsals : the German army in Belgium, august 1914*, Leuven, Leuven University Press, 2007, 815 p.

Met vermelding van Aalst.

176 - MEERT Dirk, *Aalst 1914-1918 : Aalstenaars als slaven weggevoerd*, Aalst, in eigen beheer, 2013, 564 p.

177 - MONBALLYU Jos, *Desertie naar de vijand in het Belgisch front-leger tijdens de Eerste Wereldoorlog*, - *Wetenschappelijke Tijdingen*, 72, 2013, (1), p. 39-67; (2), p. 140-175.

178 - NATH Giselle, *De engel in het gewone : ontdekkingsstochten door het dagelijks leven in bezet België (1914-1919)*, - *Tijd-Schrift*, 3, 2013, (2), p. 7-19.

179 - NATH Giselle, *Brood willen we hebben! : honger, sociale politiek en protest tijdens de Eerste Wereldoorlog in België*, Antwerpen, Manteau, 2013, 316 p.

De helft van het boek behandelt de situatie in Aartrijke en Gent, maar de auteur maakt ook een kritische analyse van het 'Nationaal Comité voor Hulp en Voeding' en de 'Commission for Relief in Belgium'. Deze publicatie overstijgt dan ook ruim het veld van de lokale geschiedenis.

180 - POWELL Edward Alexander; LANGLEY Nicky (bewerking); LANGLEY Anthony (bewerking), *Een Amerikaanse reporter beleeft en beschrijft de strijd in Vlaanderen in 1914, (Ooggetuigen uit de Grote Oorlog)*, Leuven, Davidsfonds, 2013, 199 p. + foto's.

Beschrijft o.a. hoe een aantal Amerikaanse toeristen in het 'dorpje' Zottegem belandt, 'een onvervalst boerengat'.

181 - SERRIEN Pieter, *Oorlogsdagen : overleven in bezet Vlaanderen tijdens de Eerste Wereldoorlog 1914-1918*, Antwerpen, Manteau, 2013, 495 p.

Met plaatsnamenregister. Gebaseerd op dagboeken van o.a. Alfons Van der Heyden uit Aalst en Waar (Eduard) Cortvrindt uit Denderleeuw. Verder met vermelding van Erembodegem, Gavere, Gentbrugge, Gontrode, Lede, Ledeberg, Melle, Moorsel, Ninove, Welle.

182 - TALLIER Pierre-Alain (red.); BOIJEN Richard (red.); VAN OVERSTRAETEN Daniel (woord vooraf); LEFÈVRE Patrick (woord vooraf), *België en de Eerste Wereldoorlog : bronnen - stand van het onderzoek. La Belgique et la Première Guerre mondiale : état des sources - état de la recherche*, (Algemeen Rijksarchief. Studies over de Eerste

Wereldoorlog. Archives générales du royaume. Etudes sur la Première Guerre mondiale, 9), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2002, 340 p.

183 - TRIEST Monika; VAN POUCKE Guido, *Het grote taboe na de Grote Oorlog : de Belgische staat versus de adellijke familie Arenberg*, Leuven, Davidsfonds, 2013, 295 p.

184 - UYTTERSROT Valère , *Om een mondje meer ...*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (3), p. 8-14.

Voedselvoorziening in Wereldoorlog I.

185 - VAN DE SOMPEL André, *Onderwijzers verhalen over de gebeurtenissen in een aantal gemeenten van het schoolkanton Ledeberg tijdens de Eerste Wereldoorlog*, - *Castellum*, 30, 2013, (4), p. 7-14.

O.m. Gentbrugge, Ledeberg, Melle.

186 - VAN PEVENAEGE Odon; ADRIAENSENS Ivan (samensteller); CHIELENS Piet (nawoord), *Odon : oorlogsdagboek van een IJzerfrontsoldaat*, Tielt, Lannoo, 2009, 143 p.

Afkomstig uit Maarke-Kerkem.

187 - VANDEN BOSCH Gerrit, *Bronnen over de Eerste Wereldoorlog in het Aartsbisschoppelijk Archief te Mechelen*, - TALLIER Pierre-Alain (red.); BOIJEN Richard (red.), *België en de Eerste Wereldoorlog: bronnen - stand van het onderzoek. La Belgique et la Première Guerre mondiale : état des sources - état de la recherche*, (Algemeen Rijksarchief. *Studies over de Eerste Wereldoorlog. Archives générales du royaume. Etudes sur la Première Guerre mondiale*, 9), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2002, p. 147-168.

Behandelt o.a. de verslagen over de Duitse bezetting in de parochies van het Aartsbisdome, gemaakt op vraag van het 'Comité Interdiocésain'. Ook bruikbaar voor het bisdom Gent, waarvan de verslagen in 2013 werden gedigitaliseerd door het Rijksarchief te Gent.

188 - BAEKELAND Paul, *Vertelsels bij de Leuvense stove*, - *Businari*, 17, 2013, (49), p. 4-9; (50), p. 2-7; (51), p. 2-8.

Verhalen uit Wereldoorlog II.

189 - DE BOTH Luc, *Terreur en antiterreur in de zomer van 1944 : de moord op de baron van Leeuwergem en de naoorlogse processen voor de Krijgsraad*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 137-164.

- 190 - DE KEGEL Joris, *Opgroeien tijdens de Tweede Wereldoorlog : het verhaal van Jos De Cock uit Kerksken*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 18-24; (2), p. 2-6.
- 191 - DE TROYER Roger, *Herinneringen aan W.O. II*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (3), p. 4-11.
- 192 - D[E] L[OOSE] W[illy], *Kerksken - Steunfonds 1943*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 12.
- 193 - KERKHOVE Herman, *Het Duits militair kerkhof te Ronse*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 206-215.
- 194 - LAMARCQ Danny, *Joden in Zottegem tijdens de Tweede Wereldoorlog : een onbekend verhaal*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 177-199.
- 195 - LEMMENS Gerard, *De belevenissen van oud-strijder De Meyer Jozef van Bottelare in de 2e Wereldoorlog*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (163), p. 67-73.
- 196 - POTS Luc, *Pastoor Laurent Schoorens : liever krijgsgevangen dan zijn parochianen te verraden*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (2), p. 7-9.
- 197 - ROMAN Frans, *1 mei 1940 : het bombardement op Soeries Elite. Burgerlijk slachtoffer Mariette Cruypelinck*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 42-45.
- 198 - SAX Aline, *Voor Vlaanderen, Volk en Führer : de motivatie en het wereldbeeld van Vlaamse collaborateurs tijdens de Tweede Wereldoorlog 1940-1945*, Antwerpen, Manteau, 2012, 422 p.
- 199 - VAN CAESTER Wim, *Het verzet in Velzeke-Ruddershove tijdens de Tweede Wereldoorlog : "voor het Vaderland tegen de bezetter"*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 165-175.
- 200 - VAN TRIMPONT Marc, *Nog over Geraardsbergen tijdens en na de Duitse bezetting in de jaren 1940-1944*, - *Gerardimontium*, 2013, (249), p. 23-32.
- 201 - VAN TRIMPONT Marc, *De verzetsgroepen "G.L." en "O.F." (afd. Geraardsbergen) als een schip op drift sinds de Bevrijding in september 1944*, - *Gerardimontium*, 2013, (251), p. 3-8.

202 - VANDERDONCKT Philippe, *2nd Lt Gilbert Malrait : een Amerikaanse Ronsenaar, - Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 182-203 en 311-312.

Gilbert Malrait (1919-1944).

203 - VANDEVELDE Luc, *Afspraak met de dood - voor het leven getekend : het wedervaren van Ronsenaar Maurice Vandevelde en andere Kz-gevangenen in Buchenwald en Ohrdruf, - Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 220-250.

Maurice Vandevelde (° Ronse 1906).

204 - VERMEIR Rik; BOURGEOIS Chris, *De reis van Marie-Antoinette 'Tony' Van Roy tijdens Wereldoorlog II, - Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (77), p. 2-32.

Marie-Antoinette Van Roy (° 1918).

205 - DE SCHRYVER Fredy, *Het oorlogsmonument van Nieuwerkerken : aanvulling, - Linaal*, 36, 2013, (1), p. 45-48.

Met verwijzing naar het artikel 'Plaatsen van herinnering : over de betekenis van twee Aalsterse oorlogsmonumenten', opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 167.

206 - VAN BIESEN Fred, *Gedachtenisdiploma Jean Peirlinck, - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 494-497.

Maatschappelijk werk. Armenzorg. Wezenzorg. Ziekenzorg (36)

207 - FOUQUAERT Valeer, *5 jaar SODIGA in Aalst : Valeer Fouquaert priester en socialist onder de gastarbeiders, - Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (4), p. 127-148.

Met inleiding door Patrick De Smedt : Valeer Fouquaert (1931-2013) : de sociale dienst gastarbeiders (SODIGA).

208 - DE BOTH Luc, *Streven naar zorg op maat : 75 jaar AZ Sint-Elisabeth Zottegem, Zottegem, s.n., 2013, 251 p.*

Behandelt de historiek van het huidige Zottegemse ziekenhuis en zijn voorgangers. Chronologisch gaat dit terug tot de 14de eeuw.

209 - SCHOON Edmond, *De stichting Jan Wouters (7 februari 1667), - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 200-205.

Jan Wouters was bosmeester van Affligem. De stichting omvat een bedrag van 1.000 rijns gulden aan de Armen van Meldert.

209bis - OCKELEY Jaak, *De opeenvolgende eigenaars en bewoners van het "Weeshuis" in Asse, - Ascania*, 56, 2013, (3), p. 105-120.

Met vermelding van Maria Theresia Van Innichoven (° 1656), cisterciënzerin in de abdij ten Roosen (Aalst-Mijlbeke) en Joannes Philippus Verspecht (° 1764), leerling van het Jezuïetencollege van Aalst.

Onderwijs (371)

210 - [GAZETTE], *Gazette van Gent : een merkwaardig artikel, - Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (1), p. 18.

Prospectus uit 1814 van het pensionaat van Melle.

211 - BEECKMANS Luk, *De school van Petrus Ritservelde in de Molstraat (Kriekelaar) te Steenhuize 2de helft 19de eeuw, - De Hellebaard*, 11, 2013, (3), p. 6-7.

212 - DE LOOSE Willy, *Haaltert - 150 jaar gemeentelijk onderwijs, - Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (4), p. 15-21.

213 - DE SWAEF Walter, *Vlekkem : meeste Theophiel Clauwaert en een schoolfoto uit 1928, - Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 65-67.

214 - FONCK Antoine, *Reglement van de school van Hillegem, - De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 15-22.

215 - LIESENS Gerrit, *Dorpsscholen in het begin van de 20ste eeuw, - Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 86-87.

216 - UYTTERSROT Marc, *De meisjesschool Sint-Isabella in de Gerardsbergsestraat, - Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (4), p. 79-94.

In Aalst vanaf 1879 en vanaf 1936 ook in de Immerzeelwijk.

217 - VAN LAETHEM Mia; POTS Tiffany; HELLINCKX Goedele, *50 jaar buitengewoon lager onderwijs in Ninove 1962 - 2012 : een speciale uitgave van de Sint-Jorisschool voor Buitengewoon Lager Onderwijs type 1*, Ninove, Sint-Jorisschool Ninove, 2013, 164 p. + CD-ROM.

Met in de voorgeschiedenis het relaas van de schuttersgilde Sint-Joris en het Sint-Jorishof te Ninove.

218 - LISSENS Wilfried; BEECKMAN Stephan, *Het Jezüetencollege, een verhaal apart : "Gegroeid op de wortels van Aalst"*, - *Daens Vandaag*, 2013, (3), p. 14-17.

Vrijtijdsbesteding. Toerisme (379.8)

219 - [FEEST], *Feest bij Royal Fishing Club Gantois : 125 jaar visplezier*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (163), p. 79-80.

220 - [GIDS], *Gids voor uw regio : de Vlaamse Ardennen*, s.l., KBC-Lannoo, 2013, 198 p.

Behandelt de regio: Brakel, Herzele, Gavere, Geraardsbergen, Horebeke, Kluisbergen, Lierde, Maarkedal, Oosterzele, Ronse, St.-Lievens-Houtem, Zottegem, Zwalm.

Volksfeesten (392)

221 - DE KEGEL Joris, *Honderd jaar geleden vierde Kerksken uitbundig feest*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (4), p. 11-12.

Voor de honderdjarige Dominicus Meganck (1813-1913).

Huwelijken (392.5)

222 - CAUDRON Freddy, *Niet van moetens, maar van willens*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (4), p. 75-76.

Over de huwelijksperikelen van Joannes Clemens Van den Bossche en Joanna Baudens (1781) in Aalst.

223 - LAMARCQ Danny, *Miskende liefde op het kasteel van Egmont te Zottegem : het trieste verhaal van Catherine de Waepenaert*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 57-59.

Herbergen (392.8)

224 - ARIJS Sylvain, *Den Verloren Hoek : het verdwijnen van het oudste café van Welle*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (3), p. 22-25.

225 - DE SMET Lucien, *Oude Balegemse herbergen*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 33-37.

Met o.m. 2 lijsten van herbergen in 1779 en 1943.

226 - LOUIES Jan, *Estaminet l'Union*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (3), p. 56-57.

In Aalst.

227 - LOUIES Jan, *Van De Fonteyne naar Den Biekorf*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 18-19.

In Aalst.

228 - MOLLAERT Ignace, *De herbergen in Erembodegem en Teralfe-ne in 1779*, - *Dender-Stam*, 33, 2013, (1), p. 16-19.

Bijnamen. Spotnamen (392.91)

229 - DUPREZ Michel, *Bijnamen in Meilegem*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (3), p. 24-28.

Dodengebruiken. Bidprentjes (393)

230 - DE WILDE Omer, *Uitgevers van bidprentjes : abdij Maria Mediatrix*, - *Devotionalia*, 32, 2013, (189), p. 158-161; (190), p. 224-225.

231 - GEEROMS Luc, *Ter nagedachtenis : begrafenisrituelen*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (4), p. 2-10.

232 - SCHOONVLIET René, *J.J. Van Havermaet*, - *Devotionalia*, 32, 2013, (188), p. 98.

Litho Vandebossche Aalst, met Van Havermaet op zijn sterfbed.

233 - UYTTERSROT Marc, *125, 100, 75, 50 jaar geleden overleed...*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 34-35; (2), p. 51-54; (3), p. 99-101.

Feesten. Volksfiguren (394)

234 - BAVAY Lut, *Guldensporenviering te Mere*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 67-70.

In 1935.

235 - BEECKMANS Luk, *Walmkenbrand*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 1-3.

236 - PROVOST Michel, *Toni Pâté une figure populaire renaissance*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tene-ment van Inde*, 62, 2013, p. 296-301.

Processies. Stoeten. Optochten (394.5)

237 - [OP], *Op handen gedragen*, Leuven, Kadoc, CRKC en LECA, 2013, 44 p.

Brochure over de processies in Vlaanderen en speciaal Lede.

238 - [ROCHUSPROCESSIE], *De Rochusprocessie op Laar rond 1950 : nog enkele foto's*, - *Liniaal*, 36, 2013, (3), p. 34-36.

239 - V[AN] H[AUWERMEIREN] F[rederik], *Mariale processies te Lede*, - *Ken uw Dorp*, 40, 2013, p. 1-59.

Markten. Jaarmarkten. Kermissen (394.6)

240 - BEECKMANS Luk, *De marktdag in Steenhuize-Wijnhuize - 1826-1965*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (4), p. 1-6.

241 - WILLE Danny, *Kermisvieren te Meldert*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 314-322.

Volkverhalen. Volksgeloof (398.2)

242 - DENEWET Lieven, *Vlaamse molens in volksverhalen*, - *Vlaamse Molens*, 7, 2013, (1), p. 34-35.

243 - PERSOONS Brecht, *Historische landschapswandeling doorheen Sint-Goriks-Oudenhove : over volksverhalen en tradities*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 217-230.

244 - DE TROYER Roger, *Verdwenen kapel op de Liefkenshoek - Heldergerm*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 3.

Heksen. Spoken (398.4)

245 - BRAEKMAN Willy L., *Middeleeuwse witte en zwarte magie in het Nederlands taalgebied : gecommentarieerd compendium van incantamenta tot einde 16de eeuw*, (Koninklijke academie voor Nederlandse taal- en letterkunde. 6de reeks : bekroonde werken, 127), Gent, Koninklijke Academie voor Nederlandse Taal- en Letterkunde, 1997, XXXV-525 p.

Toverij en hekserij in meerdere gemeenten van het Land van Aalst.

246 - LAMARCQ Danny, *Een spook in het Kasteel van Egmont*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*,

16, 2013, p. 61-65.

Marktliederen. Moordliederen (398.8)

247 - [LIEDJE], *Liedje : moord te Sint-Blazius-Boekel (omtrent 1920)*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (3), p. 29.

5. WETENSCHAPPEN

Meteorologie. Seizoenen (551.5)

248 - CAUDRON Freddy, *De winter van 1564*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 14-17.

Dierkunde. Honden (59)

249 - VAN BUTSELE Jean-Marie, *Jean-Marie Vanbutsele een Brakelse schrijver over Belgisch levend erfgoed*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 69-70.

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN

Geneeskunde. Verpleegkunde. Vroedvrouwen (61)

250 - BRANTEGEM Herman, *De Spaanse griep te Okegem*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (1-2), p. 36-39.

251 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Jeremias Triverius, leraar van Vesalius ?*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 60-63.

252 - DE VUYST Carlos A.J., *Kroniek Rode Kruis Aalst 1908-2008*, Aalst, Rode Kruis, 2013, 466 p.

253 - POTS Luc, *De Atomse "doktoors"*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (3), p. 12-18.

254 - POTS Luc, *Atomse "Vroed(e)-vrouwen" en "Boenjelessen"*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (4), p. 2-10.

Molens. Watermolens. Windmolens (620.9)

255 - CHRISTIAENS Michel, *De Klepmolen leeft weer*, - *Vlaamse Molens*, 7, 2013, (3), p. 14-18.

256 - DE LOOSE Willy, *Staat van Goed van 't Stampkot - Haaltert 1820*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (3), p. 21-24.

Het stampkot was een 'oliepeerdenstampmolen' waar koolzaad tot lijnolie verwerkt werd.

257 - DENEWET Lieven, *Inhuldiging van 9 Vlaamse molens in 2012-2013*, - *Molenecho's*, 41, 2013, (4), p. 183-199.

Voor ons werkgebied: Balegem en Melden.

258 - HUYS Paul, *Molenadvertenties in 'De Gazette van Gend' jaargang 1790*, - *Molenecho's*, 41, 2013, (4), p. 223-228.

259 - HUYS Paul, *Molenadvertenties in 'De Gazette van Gend' van 1789*, - *Molenecho's*, 41, 2013, (3), p. 159-167.

260 - HUYS Paul, *Molenadvertenties in 'De Gazette van Gend' jaargang 1788*, - *Molenecho's*, 41, 2013, (1), p. 51-55.

261 - LALMANT Jean-Pierre, *Molenadvertenties in 'De Gazette van Gent' jaargang 1787*, - *Ken uw Dorp*, 40, 2013, p. 80-82.

262 - MEINSMA Nico; ROELOFS Henk, *Een molentocht door Vlaanderen*, - *Vlaamse Molens*, 7, 2013, (1), p. 4-10.

263 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de koren- en oliewatermolen van Gotegem (vóór 1387-2012) te Haaltert, Mere, Aaigem, Woubrechtgem*, in eigen beheer, 2012.

264 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de korenwatermolen te Ouwerzele of te Broek (vóór 1348-1975) en van de koren- en oliewatermolen genaamd de Slagmolen of molen De Graeve (vóór 1440-1959) te Mere*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2012.

265 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de houten korenwindmolen te Leeuwergem (vóór 1399-1677) en van de koren- en oliewatermolen (vóór 1399-1960) en de stenen koren- oliewindmolen (1762-2013) te Elene*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2013.

266 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de Watermolen (vóór 1228-2013), van de Stenen Korenwindmolen Thienpontmolen (1781-romp), en van de Stenen Korenwindmolen op de Weehage (1846-1964) te Sint-Lievens-Houtem*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2013.

267 - SOUFFREAU Georges L., *Geschiedenis van de koren- en oliewatermolen (vóór 1228-2013) en van de stenen koren- en oliewindmolen (1861-1991) te Bavegem ; Geschiedenis van de houten korenwindmolen van Sint-Baafs (vóór 1395-1910) en van de houten korenwindmolen Grootveldmolen (1785-1949) te Vlierzele*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2013.

268 - SOUFFREAU Georges L., *Vijftig jaar molenvermeldingen in de Gazette van Gend. 2: 1801-1850*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2013.

269 - VAN DE VIJVER Marcel, *Balegemse Klepmolen krijgt grandeur terug*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 53-54.

270 - VERLAECKT Frans, *Case study : aanleg van een vistrap aan de Kasteelmolen te Schorisse*, - *Vlaamse Molens*, 7, 2013, (4), p. 18-22.

Wegenbouw (625)

271 - DUPREZ Michel, *Aankoop van kasseien (borduren) en steenslag te Meilegem in 1911*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (2), p. 28.

Watervoorziening (628.1)

272 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De waterleiding in Brakel*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 60-66.

273 - DE VUYST Julien, *Een nieuwe waterput op het dorpsplein - Sint-Lievens-Esse - 19de eeuw*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 8-9.

274 - VALENTIJN André, *Waterputten Ressegem - 20e eeuw*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (4), p. 22-23.

Verlichting (628.9)

275 - DEVOGELAERE Antoon, *Made in Belgium? : de vergeten Belgische gloeilampindustrie*, Gent-Kortrijk, Snoeck, 2012, 143 p.

Met een hoofdstuk over de Sigtay, in 1927 opgericht in Ninove.

Landbouw. Fruitteelt. Bloemisterij. Tuinbouw (63)

276 - BOURDEAUDHUI Jozef, *Boerinnenbond Etikhove wordt eeuweling*, - *Businarias*, 17, 2013, (49), p. 23-42.

277 - DE METS Rudy, *Gouden jubileum Boerinnenbond Everbeek-Beneden in 1963*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 57-59; (3), p. 28-32.

278 - DE RO Jacques, *"Souvenir de Madame Struelens" : een vergeten aardbeienvariëteit uit Geraardsbergen*, - *Gerardimontium*, 2013, (250), p. 25-26.

279 - MERCKX A., *Bloemisten in Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (74), p. 5-27.

280 - ROMAN Frans, *Werk van den Akker gewest Nederbrakel : K. Volkstuinen Brakel 75 jaar jong !*, - *Triverius*, 43, 2013, (2), p. 37-51.

281 - VAN HEDEN Rolande, *De geschiedenis van de bloemisterijen te Melle*, Melle, Heemkundige Vereniging De Gonde, 2013, 308 p.

Zuivel. Melkerijen (637)

282 - VANDENHEEDE Marcel; LUCAES Yves, *De stoommelkerij La Rive te Berchem*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (1), p. 29-38.

Verkeerswezen. Vervoer (656)

283 - TROCH J., *Taxi Vermeiren in Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (76), p. 10-15.

284 - DE SCHRUYVER Fredy, *Gezien in de Blauwenbergstraat*, - *Lini-aal*, 36, 2013, (1), p. 38-45; (2), p. 4-6.

De Blauwenbergstraat is de nieuwe benaming van de Merestraat.

285 - UYTTERSROT Marc, *Wegwijzers en plaatsnaamborden in Hofstade*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 21-32.

286 - WILLE Danny, *De Meldertse Bisschopweg zoals hij vroeger was*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 67-81.

Spoorwegverkeer (656.2)

287 - TIMMERMAN Hubert, *Aalst : eene brug ingestort (mei 1901)*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (2), p. 41-45.

Scheepvaart. Scheepsrampen (656.6)

288 - MUSSCHOOT Dirk, *100 jaar Titanic : het verhaal van de Belgen en de Nederlanders*, Tielt, Lannoo, 2011, 264 p.

Met vermelding van Jozef Van de Velde (Denderhoutem), van Jan-Baptist Van Impe, Rosalie Govaert, Catharina Van Impe, Philemon Van Melkebeke, Jean Scheerlinck en Alphonse De Pelsmaeker (Kerksken), van René Lievens, Henri Van Den Steen en Leo Van Den Steen (Heldergem), van Theodoor De Mulder (Aspelare).

Postwezen (656.8)

289 - LOWAGIE Hannes, *Met brieven aan de wet : stedelijk briefverkeer in het laatmiddeleeuwse graafschap Vlaanderen*, (*Verhandelingen der Maatschappij voor geschiedenis en oudheidkunde te Gent*, 34), Gent, Academia Press, 2012, V-273 p.

Met vermelding van Aalst, Geraardsbergen, Ninove, Ronse, Sint-Lievens-Houtem.

Reclame (659)

290 - DE LOOSE Willy, *Sponsoring tijdens het interbellum - Haaltert, - Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (2), p. 13-17.

Luciferfabrieken (662)

291 - DE RO Jacques, *François Cobbaert (1816-1887) : van leidekker tot lucifersfabrikant, - Gerardimontium*, 2013, (249), p. 13-22.

292 - DE RO Jacques, *In het spoor van de eerste Geraardsbergse lucifersfabrikant Egidius Coppens (1815-1866), - Gerardimontium*, 2013, (248), p. 22-30.

293 - DE RO Jacques, *Louis Byl-Campen (1845-1912) : een rijzende 'ster' onder de Geraardsbergse lucifersfabrikanten , - Gerardimontium*, 2013, (251), p. 9-18; (252), p. 22-33.

Dranken. Brouwerijen (663)

294 - DE COCKER Nele, *Brouwerij 'De Klok' te Zottegem herbestemd, - Erfgoed en Techniek : Vlaams-Nederlands Tijdschrift voor Industrie-cultuur*, 22, 2013, (1-2), p. 73-80.

295 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Industriële archeologie : de Topbronnen omstreeks 1930, - Triverius*, 2013, (2), p. 4-6.

296 - HOLVOET Claude, *Leven in de brouwerij : gewezen brouwerijen te Kluisbergen, - Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (1), p. 48-55.

Voeding (664)

297 - VALENTIJN André, *De warme bakkers van Ressegem. Lokale bakhuisjes, - De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 4-7.

Wasserijen (665)

298 - BORLOO Chris, *De wasserij Zonneklaar te Herzele - tweede helft 19de eeuw, - De Hellebaard*, 11, 2013, (3), p. 12-15.

Steenbakkerijen (666.7)

299 - POTS Luc, *Van leem tot steen, - Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 4-7.

Industrie (669)

300 - DE KNIJF Roger, *Rubbens start binnenkort productie in Wichelen*, - *Heem- en Oudheidkundige Kring Wichelen*, 37, 2013, (1), p. 6-40.
Gestart in 1924.

Textielindustrie (677)

301 - DEPLECHIN Salomon, *L'en-tête de facture, témoin de la grandeur industrielle de Renaix*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 297-307.

302 - DEVOS Eric, *De zaak Grawitz : een verhaal over wit, zwart en heel veel grijs*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 124-147.

In 1877 te Ronse.

303 - KERKHOVE Herman, *Huishoudelijk reglement voor de bedienden van een fabriek in 1880*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 199-201.

304 - VAN DEN BROECKE Ellen; HENDERICKX Joke, *Industrieel erfgoed te Ronse : Tissage Mécanique Vandendaele, Trivier, Verlinden et Derodere, et Filature Achilles Dopchie*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 10-53 en 168-177.

Smederijen (682)

305 - VALENTIJN André, *De smidse van Petrus en René De Winter uit Ressegem*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 26-30.

Bouwmaterialen (691)

306 - BAECK Mario, *Splendeurs domestiques : les carrelages de sol et de mur en céramique et en ciment en Belgique*, (*Dossiers de l'IPW*, 11), Namur, Institut du Patrimoine wallon, 2013, 336 p.

7. ARCHITECTUUR. KUNST. MUZIEK. SPORT. TONEEL**Erfgoedbeleid (7.025)**

307 - PIRON Christophe, *Le rôle des services photographiques et du laboratoire des Musées Royaux d'Art et d'Histoire dans la sauvegarde du patrimoine artistique Belge durant la seconde guerre mondiale : les raisons d'un succès, la genèse d'un institut*, - *Bulletin Koninklijk Insti-*

tuut voor het Kunstpatrimonium, 33, 2013, p. 257-287.

308 - VERMEIR R[ik], *Erfgoeddoelstellingen in Wieze*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (76), p. 7-9.

Gotische kunst (7.033.5)

309 - [RENAISSANCE], *Une renaissance : l'art entre Flandre et Champagne 1150-1250*, Paris, Réunion des musées nationaux, 2013, 207 p.

Catalogus naar aanleiding van een gelijknamige dubbeltentoonstelling in het Musée de l'hôtel Sandelin (Saint-Omer, 05.04.2013 - 30.06.2013) en het Musée de Cluny - musée national du Moyen Âge (Parijs, 17.04.2013 - 15.07.2013).

Renaissancekunst (7.034)

310 - DE LOOSE Willy, *Kunstschatten in de Haaltertse parochiekerk*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (3), p. 2.

Rococokunst (7.034.8)

311 - VAN BOCKSTAELE Geert, *Wat stellen de 18de-eeuwse bas-reliëfs in de hospitaalkerk van Geraardsbergen voor ?*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (1), p. 19-28.

Neogotiek (7.035)

312 - VAN DE PERRE Dirk, *De Gentse Sint-Lucasschool, de vroege neogotiek en de Denderstreek*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (2), p. 139-144.

Ruimtelijke ordening (71)

313 - DUBOIS Marc, *Het stedelijk landschap : zorg voor de publieke ruimte*, - *Vlaanderen*, 62, 2013, (347).

Stedenbouw. Driesen. Wijken. Pleinen (711.4)

314 - VANDEWEGHE Evert, *De verouderde steden of hoe de historische stad vorm kreeg in een eeuw van modernisering (1860-1960) : Aalst, Dendermonde, Oudenaarde en Veurne*, Gent, RUG, 2013, 898 p.

Proefschrift voorgelegd tot het behalen van de graad van Doctor in de Kunstwetenschappen. Binnen de UGent full text beschikbaar op <https://biblio.ugent.be/input/download?func=downloadFile&recordId=4097620&fileId=4124443>.

315 - CHERRETTÉ Jozef, *De Haring en de Zoutstraatpoort zoals sommigen nog weten*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (2), p. 32-38; (3), p. 58-64.

316 - DE VUYST Paul; LIESSENS Gerrit, *Openbare verkoop van de Dries te Aaigem, 1827-1828*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (1), p. 18-20.

Kerkhoven. Begraafplaatsen (718)

317 - DE VOS Sarah, *De oude stedelijke begraafplaats van Ronse : ontstaansgeschiedenis en evolutie*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 179-181 en 308-339.

318 - LEKENS Luc, *Het kerkhof van Gentbrugge en omgeving*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 29-32.

319 - OLSEN Jan, *Funerair erfgoed*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (3), p. 17-18.

Monumentenzorg (72.025)

320 - TOPKE Hubert, *Het beste van 25 jaar op 1 dag*, Lede, Culturele Raad, 2013, 32 p.

Overzicht van 25 jaar activiteiten 'Open Monumentendag' in Lede.

Renaissancearchitectuur (72.034)

321 - CATTERSEL Vincent; INDEKEU Charles; LEIRENS Isabelle, *De ontsluiting van een renaissance loggia toegeschreven aan Pieter Coecke van Aelst*, - BUYLE Marjan, *Reflex of reflectie? : actoren en besluitvorming in de conservatie-restauratie. Réflexe ou réflexion? : les acteurs et le processus décisionnel dans la conservation-restauration*, (Postprints van de internationale BRK-APROA/VIOE studiedagen, 5), Brussel, BRK-APROA, 2010, p. 139-148.

Architectuur van de neogotiek (72.036)

322 - COOMANS Thomas, *Sint-Lucasneogotiek in Noord-China : Alphonse De Moerloose, missionaris en architect*, - *M & L : Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 32, 2013, (5), p. 6-33.

Alphonse De Moerloose (° Gentbrugge 1858).

Openbare gebouwen (725.13)

323 - VERMEIR Rik, *Het mansardedak of Franse kap van 't Oud Gemeentehuis*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (76), p. 16-22.

324 - VAN BELLINGEN Sanne, *De drie resterende stationsgebouwen van architect Jean-Pierre Cluysenaar op de Dender-Waaslijn : Aalst, Ternat en Zandbergen*, - *Erfgoed en Techniek : Vlaams-Nederlands Tijdschrift voor Industrie-cultuur*, 22, 2013, (4), p. 2-9.

325 - BORLOO Chris, *De wattenfabriek op het Solleveld : van katoenspinnerij tot gemeenschapscentrum*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 1-7.

Monumenten. Gedenktekens (725.94)

326 - [HEILIG], *Het Heilig-Hartmonument op het Dorpsplein werd 75 jaar geleden met heel veel luister onthuld*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (2), p. 18-19.

327 - VAN DER HELST Luc, *25 jaar Open Monumentendag*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 11-13; (2), p. 28-29.

328 - V[ELGHE] J[ohan], *Daens op gedenkplaat ereburgers*, - *Daens Vandaag*, 2013, (5), p. 20.

Religieuze architectuur. Kerken. Kapellen (726.5)

329 - BIEBAUT Etienne, *Grondige werkzaamheden in de Sint-Martinuskerk van Gijzegem*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 17-19.

330 - CAMBIER Albert, *De structuur van de Sint-Hermeskrypte van Ronse en haar betekenis*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 54-104; 62, 2013, p. 152-181.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2010 nr. 252.

331 - DE MERLIER Dirk, *De Sint-Pieterskerk te Kerkem*, - *Businarias*, 17, 2013, (50), p. 13-15.

332 - DE NIJS Eddy, *Laar en de Sint-Rochuskapel*, - *Liniaal*, 36, 2013, (2), p. 26-31.

333 - DEKIMPE Bert, *Klakken op de vensterbank : 300 jaar Sint-Corneliuskerk te Ruien*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (1), p. 11-23.

334 - LIESSENS Gerrit, *De toestand van de kerken van Bambrugge en Burst rond 1764-1770*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (1), p. 1-3.

335 - [SCHATTEN], *Schatten op zolder : binnenzicht van de parochiekerk van Welle*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (4), p. 20.

336 - U[YTTERS]P[ROT] M[arc], *Restauratiewerken in kerken van Gijzegem en Hofstade*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (3), p. 96-98.

337 - VAN DE PERRE Dirk, *Is Jacob Francart de ontwerper van de Ninoofse abdijkerk ?*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (3), p. 221-230.

Jacob Francart (1583-1651).

338 - VERHOOSELE Françoise, *350 jaar Sint-Annakerk in Bottelare*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 52.

339 - UYTTERS[PRO]T Valère, *Waar men gaat langs Vlaamse wegen ..., komt men vaak kapellekens tegen : de kapellekensroute*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (1), p. 13-17.

340 - VALENTIÏJN André, *De kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Altijd-durende Bijstand te Ressegem*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (3), p. 1-5.

341 - VAN BIESEN Fred, *Kapel van Onze Lieve Vrouw van Lourdes, Corentweg*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 239-240.

In Moorsel opgericht in 1903.

342 - VAN BIESEN Fred, *Kapel van Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën, Heidebosstraat*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (3), p. 363-367.

343 - VAN DE PERRE Dirk, *De relatie tussen de Gudulakapel en de Sint-Martinuskerk te Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 465-476.

344 - COOMANS Thomas, *Granges domestiques, basses-cours et fermes abbatiales évolution typologique et architecturale en Belgique*,

- *Cîteaux*, 64, 2013, p. 155-186.

Overzicht van cisterciënzers, premonstratenzers, benedictijnen en trappisten.

Grafmonumenten (726.8)

345 - VANDEVELDE Luc, *Gerennommeerde ontwerpers en hun opdrachtgevers binnen de funeraire kunst te Ronse*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 62, 2013, p. 251-287.

Pastorieën (726.9)

346 - BEECKMANS Luk, *De pastorie van Steenhuize : 1749 tot heden*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 8-11.

347 - DE CLERCK Jan C.A., *De oude en de nieuwe pastorie te Baard-egem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 16-36.

Woningen. Kastelen (728)

348 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Huis Van Wymeersch-De Smet te Michelbeke*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 27.

349 - LOUIES Jan, *De Hesp : van twee naar een, bijna honderd jaar De Wolf op de Grote Markt 16-17*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (4), p. 77-78.

In Aalst.

350 - [V.VAK-PRIJS], *V.VAK-prijs 2012 : restauratie waardevol bouwkundig erfgoed*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 9-10.

Woonhuis Albert Liénartstraat 23, Aalst.

351 - VAN PAEPEGHEM Willy, *Gijzegem Dorp : huis Bijl*, - *Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (1), p. 1-5; (2), p. 48-49.

352 - BEECKMANS Luk, *Kastelen in Herzele : het kasteel van Steenhuize*, (*Tijdschriftbijlage bij 'De Hellebaard'*, 11, 2013, nr. 3), Herzele, Heemkundige kring De Hellebaard, 2013, 24 p.

Beeldhouwkunst (73)

353 - VAN DEN BRUELE Annelies, *De Pendelaar*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 37, 2013, (1), p. 30-32.

In Sint-Maria-Lierde. In de reeks Beelden in de straat.

354 - VAN DEN BRUELE Annelies, *Nog beelden in de straat : Dingen - Ninove*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 37, 2013, (2), p. 19-24.

In de reeks Beelden in de straat.

355 - VAN DEN BRUELE Annelies, *Puitenmanneke*, - *Contactblad Heemkunde Oost-Vlaanderen*, 37, 2013, (3), p. 17-19.

In Voorde. In de reeks Beelden in de straat.

Numismatiek. Muntvondsten (737)

356 - BEECKMANS Luk; DE BUYSER Frans; MOENS Wilfried, *Zilveren munten uit de 18de eeuw gevonden op het dorpsplein in Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 97-112; (2), p. 130.

357 - BEECKMANS Luc; VANDENBERGHE Stéphane, *Een klein muntdepot uit de 16de eeuw in het kasteel van Egmont te Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 283-287.

358 - BEECKMANS Luk, *Uitmuntend geld : tweeduizend jaar muntgeschiedenis in Vlaanderen, geïllustreerd door opgegraven schatvondsten*, - *Tijd-Schrift*, 3, 2013, (1), p. 41-57.

359 - NEIRINCK Paul, *De koperen schat in het houten kistje*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (1), p. 13-14.

Over munten gedateerd tussen 1835 en 1930.

Porseleinkaarten (738)

360 - DE RO Jacques; VAN DAMME Rik, *Parels bij een prille industrialisatie : Geraardsbergen op porseleinkaarten*, - *Gerardimontium*, 2013, (247), p. 20-30; (248), p. 10-21.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 344.

Tekenkunst (741)

361 - BEECKMANS Luk, *De Gentse kunstenaar Armand Heins (1856-1938) en zijn litho's uit de gemeenten van Herzele : hoe het vroeger was 1901-1904*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (2), p. 23-25.

Schilderkunst (75)

362 - COPPENS Jan, *Bestelde Daniël van Boechout, baron van Boela-*

re, "De Aanbidding der Wijzen" van Jan Gossaert alias Mabuse voor de Sint-Adriaansabdij ?, - *Gerardimontium*, 2013, (252), p. 3-21.

363 - SANZSALAZAR Jahel, *Jan Van den Hoecke : quelques précisions et nouvelles propositions pour le catalogue de son oeuvre*, - *Belgisch Tijdschrift voor Oudheidkunde en Kunstgeschiedenis*, 82, 2013, p. 45-78.

Van schilder Jan Van Hoecke (Antwerpen 1611-1651) bevindt zich het schilderij "Sint-Antonius abt aanroepen tegen de pest" in de kerk van Borsbeke.

364 - DE CLERCK Jan C.A., *Pater Raymond Carlé m.s.c.*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 147-163; (3), p. 267-289; (4), p. 404-425.

365 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Hoevetje in de Pieter Hoelmanstraat te Opbrakel*, - *Triverius*, 43, 2013, (2), p. 35-36.

Schilderij van René Cosyns.

366 - DE PESSEMIER 'S GRAVENDRIES Paul, *Jan De Cooman 1893-1949 : de herontdekking van een kunstenaar : literaire biografie*, s.l., Bola, 2013, 224 p.

Over kunstschilder-etsers Jan De Cooman (° Zandbergen - + Geraardsbergen)

Muziek. Muziekinstrumenten (78)

367 - COPPENS Jan, *Het Anneessensorgel in de Sint-Bartholomeuskerk van Geraardsbergen : ontstaansgeschiedenis en restauratie*, - *Gerardimontium*, 2013, (250), p. 3-16.

368 - DAELEMAN Wim, *Umberto Rossi : brieven van Cypriaan De Rore, musicus van de XVIe eeuw in een vertaling van Albert Cambier*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenelement van Inde*, 62, 2013, p. 204-219.

De Rore, Cypriaan (1516-1565).

369 - DIERICKX Fons, *Jubilarissen gehuldigd te Herdersem*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 444-445.

370 - LEMMENS Daniël, *Het college te Melle heeft een rijk muzikaal verleden*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (3), p. 5-12.

371 - [ORGELLANDSCHAP], *Het orgellandschap in Horebeke en Zwalm*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (4), p. 6-29.

372 - VUYLSTEKE Marc, *Leon Warnies uit Schorisse, de grondlegger*

van de typisch Nederlandse straatorgelcultuur, - *Businarias*, 17, 2013, (49), p. 16-22.

Leon Warnies (Schorisse 1835-1903).

Sport (79)

373 - HOLDERBEKE Marc, *De velodroom van Zottegem, - Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 123-135.

374 - SURDIACOURT Dirk, *Lichtgewicht bokser Etienne Bogo : de bokser met de harde linkse*, - *Gerardimontium*, 2013, (252), p. 34-37.

375 - UYTTERSROT Marc, *De turnclub Deugd in Vreugd Hofstade, - Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (3), p. 81-83.

376 - VALENTIJN André; WIJNENDAELE André, *In Parijs-Tours 1970 deed Maurice Dury een gooi naar de overwinning*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (4), p. 11-19.

377 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *Het Kluisvelodroom, - Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (1), p. 24-27.

378 - VERMEIR Rik, *Zifkaatsen te Wieze, - Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (76), p. 26-27.

Toneel. Rederijkers (792)

379 - SURDIACOURT Dirk, *Communistisch volkscabaret 'Vermaak na Arbeid' onder leiding van Marcel Meyskens*, - *Gerardimontium*, 2013, (248), p. 5-9.

380 - VAN PAEPEGHEM Willy, *Het Nora cabaret van Gijzegem, - Heemkundige Kring Denderland*, 11, 2013, (4), p. 115-126.

381 - VELGHE Johan, *Portret : Emiel François. Doorbreken van het cocon*, - *Daens Vandaag*, 37, 2013, (2), p. 15-17; (3), p. 13.

8. TAALKUNDE. LITERATUUR

Taalkunde. Taalgrens. Dialecten (80)

382 - DE CALUWE Johan; VAN RENTERGHEM Eveline, *Regionalisering en de opkomst van tussentaal in Vlaanderen*, - *Taal en Tongval*, 63, 2011, (1), p. 61-77.

Ook over dit taalverschijnsel in Oost-Vlaanderen

383 - PEERSMAN Catharina, *L'essor des langues vernaculaires dans les chartes de Ninove : perspectives sociolinguistiques sur l'essor et l'emploi de l'ancien français dans les chartes de l'abbaye (1137-1350)*, s.l., Presses Académiques Francophones, 2012, 304 p.

'Printing on demand' van dit doctoraat uit 2009 aan de KU Leuven (zie bibliografie 2010).

384 - VAN BIESEN Sanne, *Over het belang van Vlaamse Napoleonische soldatenbrieven aan de hand van een Moorselse brief uit 1811*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (4), p. 457-464.

385 - RASKIN Brigitte, *De taalgrens of wat de Belgen zowel verbindt als verdeelt*, Leuven, Davidsfonds, 2012, 329 p.

386 - SURDIACOURT Dirk, "Uit Geeraardsbergen, uitsluitelijk Fransche opschriften?", - *Gerardimontium*, 2013, (251), p. 26.

387 - BROK Har, *Publicaties over plantennamen in Nederland, Nederlandstalig België en Frans-Vlaanderen 2003-2011*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 83, 2011, p. 49-94.

388 - COPPENS Jan, *Die prij van e' wijf is e stik fenijn*, - *Gerardimontium*, 2013, (249), p. 33.

Geraardsbergs dialect.

389 - DE GROM Richard, *Het (Welles) dialect*, - *Berichten Heemkundige Kring Wallo*, 20, 2013, (4), p. 11-12.

390 - DE SCHRYVER Fredy, *Ons Nieuwerkerks dialect*, - *Liniaal*, 36, 2013, (1), p. 48; (2), p. 31-33; (3), p. 47; (4), p. 42-43.

391 - DE TIER Veronique, *Een Maarkedals woordenboek online*, - *Businarias*, 17, 2013, (51), p. 17-26.

392 - DUPREZ Michel, *Zwalmse spreekwoorden en gezegden*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (1), p. 32; (2), p. 29; (3), p. 28.

393 - TOELEN Jan, *Op da' land dô kend' op knipp'n!*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 245-246.

Toponymie (801.311)

394 - DE SMET Lucien, *Eigenaardige straatnamen te Balegem*, - *Heemkundige Genootschap Het Land van Rode*, 41, 2013, (162), p. 43-44.

395 - [DRIEDUIZEND VIJFHONDERD], *3500 huisnamen te Gent en elders vermeld in de Gazette van Gend(t) 1749-1800*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2013, 129 p.

396 - LAMARCQ Danny, *Van Sotto-inga-haim over Sottinghem en Sottegem naar Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 201-203.

397 - VAN DE VELDE Frydda, *Dikkele en zijn oude straatnamen*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (1), p. 5-25.

398 - VAN DURME Luc, *De das in Oost-Vlaanderen*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 85, 2013, p. 145-152.

Attestaties van das-toponiemen te Denderwindeke, Gijzegem, Moorsel, Sint-Denijs-Boekel, Sint-Lievens-Esse.

399 - VAN DURME Luc, *Kouter opnieuw bekeken*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 83, 2011, p. 297-313.

400 - VAN DURME Luc, *Het toponymisch woordenboek van Oosten Zeeuws-Vlaanderen : mogelijkheden en beperkingen*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 205-215.

401 - VAN DURME Luc, *Zittert 'kreupelbos'?*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 85, 2013, p. 153-175.

Middel Nederlands 'zittert' zou kreupelbos betekenen. Attestaties o.m. in Buggenhout, Denderleeuw, Denderwindeke, Hillegem, Nederbrakel, Zottegem.

402 - VANNIEUWENHUYZE Bram, *Alle wegen leiden naar Brussel : bestemmingshodologie als kapstok voor de studie van het historische wegennet*, - *Handelingen van de Koninklijke Commissie voor Toponymie en Dialectologie*, 85, 2013, p. 195-270.

Over Brusselstraten of Brusselbanen, met talrijke attestaties in het Land van Aalst. (Hodologie = straatnaamkunde).

403 - VERSCHRAEGEN Matthys, *Op stap door Sint-Denijs-Boekel*, - *De Zwalmgalm*, 18, 2013, (3), p. 5-19.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2012, nr. 389.

Literatuur (82/89)

404 - BESAMUCA Bart, *Nieuw ontdekte fragmenten van 'Van den levene ons Heeren (Mainz, Martinusbibliothek, Fragm. Germ. 10) , - Tijdschrift voor Nederlandse Taal- en Letterkunde*, 129, 2013, (3), p. 234-249.

Devotiewerk geschreven door een anonieme auteur uit de streek Ename/Oudenaarde, met vermelding van het Oudenaards rijmboek of Enaamse codex.

405 - GADEYNE Guy, *Nobelprijswinnaar Maurice Maeterlinck heeft Ronsese roots, - Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 118-123.

406 - GEVAERT Herman, *Louis Paul Boon, Aalst 15 maart 1912 - Erembodegem 10 mei 1979 : een Boonjaar een eeuw na zijn geboorte, - Daens Vandaag*, 36, 2012, (5), p. 14-18.

407 - LIESSENS Gerrit, *Jan Van den Berghe, griffierklerk, poëzie-liefhebber, dichter en plagiator, - Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (3), p. 64-65.

408 - STRIJPENS Hendrik, *Aan de rand van het Boonjaar , - Daens Vandaag*, 36, 2012, (5), p. 23-28; 37, 2013, (1), p. 21-28; (2), p. 21.

409 - VAN DEN BOSSCHE Stefan, *De nalatenschap van een literaire duizendpoot : over de heimatschrijver Omer Wattez (1857-1935), - Wetenschappelijke Tijdingen*, 72, 2013, (4), p. 238-350.

9. ARCHEOLOGIE. BIOGRAFIE. GENEALOGIE. GESCHIEDENIS**Archeologie van prehistorie en oudheid (902.032)**

410 - PERDAEN Yves; MEYLEMANS Erwin; VANHOLME Nele, *Preventief onderzoek in het kader van het Sigmaplan te Wichelen-Bergenmeersen (Oost-Vlaanderen, B.), - Notae Praehistoricae*, 33, 2013, p. 75-89.

411 - VERBRUGGE Arne; DE GRAEVE Arne; GUILLAUME Véronique; CHERRETÉ Bart; SERGANT Joris; CROMBE Philippe, *ENL afgedekte finaalpaleolitische website Langs de Bovenschelde te Ruien "Rosalinde" (gem. Kluisbergen, O.-Vl., B.), - Notae Praehistoricae*, 32, 2012, p. 151-157.

412 - ERPE-MERE. Solva, Archeologische dienst, *Ronse De Stadstuin : 3 archeologische verhalen: 4000 jaar geschiedenis*, (Archeologiebrochure, 6), Erpe-Mere, Intergemeentelijk samenwerkingsverband SOLVA, 2013, 12 p.

413 - [OPGRAVINGEN], *Opgravingen site De Kloef : het verslag van Solva over de archeologische opgravingswerken die het project 'De Stadstuin' zijn voorafgegaan*, - *Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Tenement van Inde*, 61, 2012, p. 160-167.

In Ronse.

414 - PEDE Ruben; CLEMENT Cateline; CHERRETTÉ Bart, *Over oude en nieuwe grafheuvels in de Vlaamse Ardennen : recent archeologisch onderzoek te Ronse (prov. O.-Vl., B.)*, - *Lunula. Archaeologia protohistorica*, 21, 2013, p. 23-29.

415 - PEDE Ruben; CLEMENT Cateline; CHERRETTÉ Bart, *Een waterput/-kuil uit de vroege ijzertijd in het Domein Mesen te Lede (prov. O.-Vl., B.)*, - *Lunula. Archaeologia protohistorica*, 21, 2013, p. 113-117.

416 - SCHEERLINCK Eline, *Franz Cumont's Syrian Tour : a Belgian archaeologist in the Ottoman Empire*, - *Belgisch Tijdschrift voor Filologie en Geschiedenis*, 91, 2013, (2), p. 327-357.

Franz Cumont (Aalst 1868 - Sint-Pieters-Woluwe 1947).

417 - SCHELKENS Steven, *Hofstade verbergt een tempel*, - *Ex Situ. Tijdschrift voor Vlaamse archeologie*, 2013, (4), p. 16-21.

418 - VERBRUGGE Arne; DE GRAEVE Arne; CROMBÉ Philippe; SERGANT Joris, *Overleven tijdens de laatste ijstijd. In het spoor van rendierjagers in de Vlaamse Ardennen*, - *Ex Situ. Tijdschrift voor Vlaamse archeologie*, 2013, (4), p. 56-59.

Archeologie van middeleeuwen en moderne tijden (902.033)

419 - BEECKMANS Luk, *Een lollepot uit Geraardsbergen*, - *Gerardimontium*, 2013, (247), p. 17-19.

420 - CLAUS Chris, *De mottes van Parike op de kaart van Horenbault*, - *Triverius*, 2013, (2), p. 17-34.

421 - CLEMENT Cateline; PEDE Ruben; CHERRETTÉ Bart, *Het Domein Mesen : een historische kern te Lede (O.-Vl.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 40-43.

422 - CLEMENT Cateline; VERBRUGGE Arne; DE GRAEVE Arne; DU RANG Elien; CHERRETTÉ Bart, *De eerste resultaten van het archeologisch onderzoek te Ronse - Pont West (O.-VI.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 43-45.

423 - CLOOTS Etienne, *Haaltert-Ekent : archeologie met kleine "a"*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (1), p. 14-16.

Woning uit de 18de eeuw.

424 - DE GROOTE Koen, *De stadswording van Aalst : of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad*, - *M & L : Monumenten, Landschappen en Archeologie*, 32, 2013, (1), p. 4-32.

425 - PEDE Ruben; CLEMENT Cateline, *Den bergh mette waeteren ende ommegracht : resten van een site met walgracht in de Korte-Nieuwstraat te Aalst (O.-VI.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 113-114.

426 - PEDE Ruben; CLEMENT Cateline; CHERRETTÉ Bart; GUILLAUME Véronique; DE CLEER Sarah, *Op het spoor van Spillegem? Een nederzetting uit de volle middeleeuwen te Ronse - De Stadstuin (O.-VI.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 109-112.

427 - QUINTELIER Kim, *Stabiele stikstof- en koolstofisotopen als indicatie voor paleodieet en status in het postmiddeleeuwse karmelietenklooster te Aalst (O.-VI.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 121.

428 - VAN EENOGHE Dirk, *Archeologisch en bouwhistorisch onderzoek aan het Egmontkasteel te Zottegem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 261-282.

429 - VAN HOVE Sharon; BRACKE Maarten; DE GROOTE Koen, *Warm, warmer, heet : de pottenbakkers van Aalst*, - *Ex Situ. Tijdschrift voor Vlaamse archeologie*, 2013, (3), p. 20-28.

430 - VANHOLME Nele; LAISNEZ Karen, *Gebruiksevolutie van een reeks percelen in de Kattestraat te Aalst (O.-VI.)*, - *Archaeologia Mediaevalis*, 36, 2013, p. 145-148.

431 - ERPE-MERE. Solva, Archeologische dienst, *Aalst Hopmarkt*, (*Archeologiebrochure*, 5), Erpe-Mere, Intergemeentelijk samenwerkingsverband SOLVA, 2013, 12 p.

432 - ERPE-MERE. Solva, Archeologische dienst, *Aalst Werfplein*, (*Archeologiebrochure*, 4), Erpe-Mere, Intergemeentelijk samenwerkingsverband SOLVA, 2013, 12 p.

433 - OLSEN Jan; VANDENBRUAENE Marit, *Het skelet van Melle*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (2), p. 7-11.

Cartografie. Landmeetkunde (912)

434 - BEYLS Pieter, *'Idoon ende capable tot het excerceren vande conste van geometrie'* : de samenwerking tussen landmeters en lokale besturen in het Land van Zottegem en het Land van Aalst (17de-18de eeuw), - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 19-56.

O.m. Jacques Bieliau uit Mater, Jan De Cooman uit Sint-Goriks-Oudenhove, Joos Van der Haegen uit Zottegem, Filips De Deyn uit Aspelare.

435 - CLAUS Chris, *De monding van de Mark op de kaart van Horenbault (1596)*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (4), p. 290-294.

Biografie (929)

436 - BUYLAERT Frederik; DUMOULYN Jan, *Nobility and prosopography : in search of a quantitative approach for the study of nobles in late medieval Flanders*, - *Medieval Prosopography, History and Collective Biography*, 28, 2013, p. 137-154.

Met vermelding van nobiles uit het Land van Aalst.

437 - ERVYNCK Gontran, *De afkomst van Jacob Van Caneghem*, - *Ghendtsche Tydinghen*, 42, 2013, (2), p. 116-122.

Jacobus Van Caneghem (+ Gavere 1754).

438 - ERVYNCK Gontran, *Een prachtige grijsaard te Melle*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (1), p. 9-12.

Over de dorpsfiguur Eduard Eryvnc (Melle 1822-1883).

439 - LEMMENS Daniël, *De drie Paepkens : Camille, Joseph en Leopold De Paepe*, - *Heemkundige Vereniging De Gonde*, 41, 2013, (2), p. 13-16.

440 - DE CORTE Eric, *Stamboek van de familie De Corte afkomstig uit de heerlijkheid Landeghem te Oordegem. Met genealogieën van de aanverwante families de Rueda, Pérez (del Río), Stabel, Larivière, Aquaviva (d'Aragona), de Lannoy, van Auwermeeren en Baeten*, 2 dl.,

Jauchette, in eigen beheer (rue Saint-Pierre 25, 1370 Jauchette), 2013, 900 p.

De oudste tak verbleef binnen ons werkgebied voornamelijk in Oordegem, Massemen en Lede, terwijl de tweede tak zich te Impe vestigde en vertakkingen ervan o.a. in Lede, Oordegem en Papegem gingen wonen. Bevat in bijlage : M.-A. de MUYSER LANTWYCK, De familie de Corte afkomstig uit de heerlijkheid van Waasmunster-Elversele. Dit werk verscheen in beperkte oplage, maar exemplaren berusten in de Openbare bibliotheek van Lede en de bibliotheken van Heemschut Lede en van de abdij Affligem.

441 - VANAUTGAERDEN Alexandre, *Érasme typographe : humanisme et imprimerie au début du XVIe siècle*, Génève, s.n., 2012.

Dirk Martens van Aalst was te Leuven actief als drukker van 1498 tot 1501 en van 1512 tot 1529. In die laatste periode drukte hij talrijke werken van Erasmus van Rotterdam.

442 - RENAUD Adam; VANAUTGAERDEN Alexandre, *Thierry Martens et la figure de l'imprimeur humaniste : une nouvelle biographie*, Turnhout, Brepols, 2009, 256 p.

443 - VERSTRAETE Pieter Jan, *Leo Vindevogel: biografie*, Kortrijk, in eigen beheer, 2013, 672 p.

Leo Vindevogel (Petegem 1888 + Gent 1945) was o.m. schepen (1925) en burgemeester (1941-1944) van Ronse.

Genealogie (929.5)

444 - BASTIAENSEN Jean, *De verloving van Pieter Bruegel de Oude: nieuw licht op de Antwerpse verankering, - Openbaar Kunstbezit in Vlaanderen*, 51, 2013, (1), p. 26-27.

Bruegels verloofde/echtgenote was de dochter van Pieter Coecke van Aelst.

445 - CLEYMANS Frans, *Mijmeringen bij een affiche te Meldert, - Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 188-199.

446 - DE KERCKHOVE DIT VAN DER VARENT Dominique, *Ajouts à la généalogie van Marcke de Lummen, - Le Parchemin*, 78, 2013, (405), p. 243-253.

Met vermelding van Roland van Marcke, ontvanger van de Spijker van Geraardsbergen, in de eerste helft van de zestiende eeuw.

447 - DE LANGE Sylvain, *De historische band tussen Opbrakel en rijke Gentse families in de 19de eeuw, - Triverius*, 43, 2013, (1), p. 49-56.

448 - DE RUYVER Luc, *Familie De Ruyver in Overmere, Uitbergen en Wichelen, - Heemkundige Kring Overmere*, 31, 2013, (3), p. 85-100.

- 449 - DE SCHRYVER Fredy, *De familie Lege te Nieuwerkerken*, - *Linniaal*, 36, 2013, (1), p. 14-19.
- 450 - DE TEMMERMAN Ludwig, *De familie Van der Linden in Nederbrakel : boeren, linnenblekers, brouwers, molenaars en ... bakkers*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 6-16.
- 451 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Het kasteel d'Harveng en zijn bewoners te Everbeek*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 10-19.
- 452 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Simon De Ruyver uurwerkmaker uit Nederbrakel*, - *Triverius*, 43, 2013, (3), p. 33-42.
- 453 - DE TEMMERMAN Ludwig, *Winfried Driver afstammeling in mannelijke lijn van Triverius*, - *Triverius*, 43, 2013, (2), p. 56-60.
- 454 - DEVOLDERE Wilfried, *De 'Status Animarum' als bron voor de genealoog*, - *Vlaamse Stam*, 49, 2013, (1), p. 3-7.
- Met vermelding van een 25-tal parochies in ons werkgebied, waarvan de 'Status Animarum' te raadplegen zijn in archieven ev. gepubliceerd zijn.
- 455 - EEMAN Willy, *Eeman ook in Nederland*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 28-34.
- 456 - EEMAN Willy, *De laatste grote reis van Leonie Vandekerkhove*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 35-38.
- 457 - SOUFFREAU Georges, *Zeven Negentiende-eeuwse Bevolkingsboeken van Woubrechtgem 1818 - 1830 - 1842 - 1856 - 1867 - 1880 en 1890*, Woubrechtgem, in eigen beheer, 2003.
- 458 - VAN STAPPEN Marie-Jeanne, *Gezinsreconstructie Nederhasselt 1800-1910*, 2 dl., Aalst, Familiekunde Vlaanderen - Regio Aalst, 2013.
- 459 - VAN TRIMPONT Marc, *Voorouderreeks, beknopt curriculum of familieschets van 100 noemenswaardige personen uit de Geraardsbergse burgermaatschappij (van ca. 1800 tot 1920) : Victor Constantin Ghislain en August François Ghislain Van Santen*, - *Gerardimontium*, 2013, (248), p. 29-30.
- 460 - VERMEIR R[ik], *De familie de Clercq Wissocq in Nederland*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (74), p. 28-32.
- 461 - WASTYN Bert; MAROYE Marc, *Wel en wee van de familie Carrijn uit Lierde*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 17-33.

Heraldiek. Gemeentewapens (929.6)

462 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *De gemeentewapens op een rij*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (1), p. 5-10.

Adel (929.7)

463 - TRIO Paul, *Adellijke families geprangd tussen landsheerlijke en stedelijke belangen : Gent, de familie Van Liedekerke en de graaf van Vlaanderen (dertiende-veertiende eeuw). 1: Een nieuwe grondslag voor het onderzoek naar de adellijke families Van Gavere - Van Liedekerke*, Kortrijk, s.n., 2012, 66 p.

Met vermelding van nobiles uit het Land van Aalst, o.m. leden van de heren van Aspelare, Boelare, Gavere, Herzele en Liedekerke.

464 - VAN LANGENHOVEN Bart, *De adellijke Ledenaars*, Lede, Culturele Raad, 2013, 25 p.

Historiografie (930)

465 - HAEMERS Jelle, *Autour de Jean Molinet : la mémoire collective à la Cour Habsbourgeoise et l'alternative des élites urbaines en Flandre (XVe-XVIe siècles)*, - DELVAUX Jean; DOUDET Estelle; LE-CUPPRE-DESJARDIN Elodie, *Jean Molinet et son temps*, Turnhout, s.n., 2013, p. 27-44.

Over de politieke situatie in Vlaanderen (Brugge) laatste kwart 15de en eerste kwart 16de eeuw. Met vermelding van Nicolas Despars.

Chronologie. Jaarschriften (930.24)

466 - DE RODDER Regina, *Inhuldigingsplechtigheden met jaarschriften in Horebeke*, - *Triverius*, 43, 2013, (4), p. 20-26.

Archiefwezen (930.25)

467 - AERTS Erik, *Erik Houtman : de dienstvaardigheid van een archivaris*, - PUT Eddy (ed.); VANCOPPENOLLE Chantal (ed.), *Archief'ambacht' tussen geschiedenis'bedrijf' en erfgoed'winkel' : een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*, (*Algemeen Rijksarchiefen Rijksarchief in de Provinciën. Miscellanea archivistica. Studia*, 208), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013, p. 11-23.

Geboren te Aalst (1948). Bracht zijn jeugd door in Hekelgem. Liep college in Denderleeuw. Werkte in 1971-1972 in het Stadsarchief van Aalst. In 1974 werd zijn "Inventaris van het oud archief van de stad Aalst" gepubliceerd.

468 - DEFOORT Eric, *Michiel Nuyttens : erudiet van ergens en elders*, - PUT Eddy (ed.); VANCOPPENOLLE Chantal (ed.), *Archief'ambacht' tussen geschiedenis'bedrijf' en erfgoed'winkel' : een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Miscellanea archivistica. Studia*, 208), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013, p. 32-38.

Werkte 1974-1979 in het Rijksarchief te Ronse.

469 - GEIRNAERT Noël, *Gustave (Staf) Janssens : archiefwetenschap vanuit de praktijk*, - PUT Eddy (ed.); VANCOPPENOLLE Chantal (ed.), *Archief'ambacht' tussen geschiedenis'bedrijf' en erfgoed'winkel' : een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Miscellanea archivistica. Studia*, 208), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013, p. 24-31.

Werkte 1982-1984 in het Rijksarchief te Ronse.

470 - PRAET Patrick, *Herinneringen aan een slagerszoon : Herman Van Isterdael neemt pensioen*, - *Mededelingen Heemkring Okegem*, 38, 2013, (3-4), p. 52-56.

Eindigde zijn carrière als rijksarchivaris in Leuven.

471 - PUT Eddy (ed.); VANCOPPENOLLE Chantal (ed.), *Archief'ambacht' tussen geschiedenis'bedrijf' en erfgoed'winkel' : een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Miscellanea archivistica. Studia*, 208), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013, 316 p.

472 - VAN DE PERRE Dirk, *Herman Van Isterdael : een tomeloze werker*, - PUT Eddy (ed.); VANCOPPENOLLE Chantal (ed.), *Archief'ambacht' tussen geschiedenis'bedrijf' en erfgoed'winkel' : een balans bij het afscheid van vijf rijksarchivarissen*, (*Algemeen Rijksarchief en Rijksarchief in de Provinciën. Miscellanea archivistica. Studia*, 208), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013, p. 48-58.

Groeide op in Okegem, waar hij in 1947 geboren werd. Liep college in Denderleeuw. Werkte 1974-1999 in het Rijksarchief te Ronse. Medestichter, bestuurslid en vanaf 1989 voorzitter van de Heemkring Okegem. In dat jaar nam hij ontslag als ondervoorzitter van de Geschiedkundige Vereniging Het Land van Aalst, een functie die hij in het begin van de jaren '80 op zich had genomen. Hij publiceerde dan ook veel over Okegem en het Land van Aalst in het algemeen.

Parochiearchieven (930.252)

473 - COCK Marcel, *Kerkarchief Onkerzele : inventaris van het kerkarchief van de Sint-Martinusparochie (Dekenaal Archief Geraardsbergen)*, Schendelbeke, s.n., 2013, 47 p.

474 - SOMERS Annelies; VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de Sint-Andreasparochie te Beerlegem 1616-1794, (Rijksarchief te Gent : inventarissen, 103)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

475 - SOMERS Annelies; VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de Sint-Gangulfusparochie te Paulatem 1633-1835, (Rijksarchief te Gent : inventarissen, 104)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

476 - SOMERS Annelies; VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de Sint-Dionysiusparochie te Sint-Denijs-Boekel 1628-1806, (Rijksarchief te Gent : inventarissen, 105)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

477 - SOMERS Annelies; VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de Sint-Margarethaparochie te Wijlegem 1654-1786, (Rijksarchief te Gent : inventarissen, 106)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

In 1808 werd Wijlegem als gemeente opgeheven en bij Sint-Denijs-Boekel ingelijfd.

478 - SOMERS Annelies; VERFAILLIE Joke, *Inventaris van het archief van de Sint-Pietersbandenparochie te Dikkele 1653-eind 18de eeuw, (Rijksarchief te Gent : inventarissen, 107)*, Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

479 - VAN BOCKSTAELE Geert; VAN BOCKSTAELE Julien; VAN BOCKSTAELE Marc, *Inventaris van de kerkarchieven van Ninove. 2: Ninove, O.L.V.-Hemelvaart en St.-Theresia, Okegem, Outer, Outer-Lebeke, Pollare, Voorde en Denderwindeke, (Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Reeks II : Inventarissen, 17)*, Zottegem, Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis, 2013, 234 p.

Bevat ook de nieuwe, aangevulde inventaris voor de parochie Denderwindeke (zie hierover de annotatie bij deel 1 van de dekenij Ninove, nr. 480 in deze bibliografie).

480 - VAN BOCKSTAELE Geert; VAN BOCKSTAELE Julien (med.); VAN BOCKSTAELE Marc (med.), *Inventaris van de kerkarchieven van Ninove. 1 : Appelterre-Eichem, Aspelare, Denderwindeke, Lief-*

ringe, Meerbeke, Nederhasselt en Neigem, (*Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis. Reeks II : Inventarissen*, 16), Zottegem, Oost-Vlaams Verbond van de Kringen voor Geschiedenis, 2013, 183 p.

Bij het ter perse gaan van deze inventaris was het parochiearchief van Denderwindeke al stevig aangevuld, waardoor de inventaris voor deze parochie totaal achterhaald was. Een nieuwe, aangevulde inventaris voor de parochie Denderwindeke verscheen in deel 2 van de dekenij Ninove (zie nr. 479 in deze bibliografie).

Rechterlijke archieven (930.253)

481 - DROSSENS Paul, *Inventaris van het archief van de Rechtbank van Eerste Aanleg te Oudenaarde : Jeugdrechtbank : Diverse overdrachten*, (*Rijksarchief te Beveren : inventarissen*, 183), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

482 - DROSSENS Paul; DE BACKER Katrien; VERLOT Kevin, *Inventaris van het archief van de Rechtbank van Koophandel te Oudenaarde Handelsregister 1927-2003*, (*Rijksarchief te Beveren : inventarissen*, 182), Brussel, Algemeen Rijksarchief, 2013.

Oude geschiedenis (931/939)

483 - DEGRYSE Hadewijch (red.); BIESBROUCK Bart (red.), *Tussen stad en platteland : de Romeinse 'vici' van Vlaams-Brabant*, (*Accenten uit de geschiedenis van Vlaams-Brabant*), Leuven, Peeters en Leuven, Provincie Vlaams-Brabant, 2013, 147 p.

Samenvatting van de beschikbare informatie over de 'vici' van Asse, Elewijt (Zemst), Kester (Gooik) en Tienen, maar ook interessant voor geheel Vlaanderen.

Algemene geschiedenis (94)

484 - KERKHOVE Herman, *Feiten uit de geschiedenis der stad Ronse, - Annalen Geschied- en Oudheidkundige Kring van Ronse en het Teneement van Inde*, 61, 2012, p. 202-205.

Geschiedenisboekje uit 1925.

Geschiedenis van de middeleeuwen (94.033)

485 - SCOTT Tom, *The City-state in Europe, 1000-1600 : hinterland - territory - region*, Oxford, s.n., 2012, 400 p.

Historische benadering van het onderwerp, zonder verwijzingen naar geografische en economische items in de stadsontwikkeling. Vooral over Italiaanse steden, maar ook met verwijzingen naar meerdere plaatsen in het Land van Aalst.

486 - TRIO Paul, *Een nieuwe grondslag voor het onderzoek naar de middeleeuwse adellijke families Van Gavere - Van Liedekerke - Van Herzele*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (1), p. 29-76; (2), p. 77-120.

487 - VAN DURME Luc, *Het bezit van het huis van Ardennen in de streek tussen Velzeke en Ename*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 13-14.

488 - VAN DURME Luc, *Het grondbezit van de abdij van Corbie in Munkzwalm*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 15-17.

489 - VERMEIREN Luc, *Nieuwe aanwijzingen die leiden naar de moordenaar van aartsbisschop Fulco*, - *Heemkring Lebbeke*, 25, 2013, (2), p. 57-63; (3), p. 86-91.

Zie ook Bibliografie 2012 nr. 482.

Geschiedenis van de moderne tijden (94.034)

490 - DEVOS Patrick, *De 17de-eeuwse "Chronycke van Audenaerde"*, - *Handelingen van de Geschied- en Oudheidkundige Kring van Oudenaarde*, 50, 2013, p. 27-100.

Met talrijke vermeldingen van Ename.

491 - PAYEN Carole, *Aux confins du Hainaut, de la Flandre et du Brabant: le baillage d'Enghien dans la tourmente iconoclaste : étude de la répression des troubles religieux à la lumière des archives du Conseil des troubles et des comptes de confiscation*, (*Anciens Pays et Assemblées d'Etats. Standen en Landen*, 109), Heule, UGA, 2013, 238 p.

Met vermelding van Geraardsbergen en van Egmont en Hoorn.

492 - RAYNAUD Christiane, *Incendies et feux de guerre dans les Chroniques de Jean Molinet*, - COUMERT Magali (dir.); ISAIA Marie-Christine (dir.); KRÖNERT Klaus (dir.); SHIMAHARA Sumi (dir.), *Rerum gestarum scriptor : histoire et historiographie au Moyen-Âge : mélanges Michel Sot*, Paris, s.n., 2012, p. 116-127.

Oorlogsverwoestingen in Vlaamse steden begin 16de eeuw met o.m. brand in Geraardsbergen.

493 - RYCKBOS Wouter, *A consumer revolution under strain : consumption, wealth and status in eighteenth-century Aalst (Southern Netherlands). Een consumptierevolutie onder druk : consumptie, rijkdom en*

status in achttiende-eeuws Aalst (Zuidelijke Nederlanden), Antwerpen, Universiteit Antwerpen - Faculteit Letteren en Wijsbegeerte - Departement Geschiedenis (onuitgegeven doctoraal proefschrift), 2012, 305 p.

Geschiedenis 1787-1815 (94.034/035)

494 - BRUYLAND Herman, *Pierre Callaert (1786-1829) uit Hofstade, ridder in het Franse 'Légion d'honneur'*, - *Het Land van Aalst*, 65, 2013, (4), p. 275-285.

495 - VAN RODE Olivier, *De conscriptie : een fundamentele bouwsteen in het vormingsproces van de moderne staat : casus de 13 gemeente van het Canton de Sotteghem*, - *Handelingen Zottegems Genootschap voor Geschiedenis en Oudheidkunde*, 16, 2013, p. 67-121.

496 - VERMOESEN Ben, *Meldert tijdens het Frans Bewind (1792-1815)*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (2), p. 206-219; (3), p. 323-339.

497 - VUYLSTEKE Marc, *Patriotten uit Etikhove, Schorisse en Oudenaarde in 1790*, - *Businarias*, 17, 2013, (50), p. 30-36.

Geschiedenis van de negentiende eeuw (94.035)

498 - DE LANGE Sylvain, *Te koop in 1846 : Opbrakel !*, - *Triverius*, 43, 2013, (3), p. 43-50.

499 - DE NIJS Eddy, *De bewoners in de wijk Pijpenbeek volgens de kaart van P.C. Popp (1860)*, - *Liniaal*, 36, 2013, (1), p. 28-37.

Vorige bijdrage opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 489.

501 - GOOSSENS Geert, *Sint-Antelinks voor en tijdens de Belgische Omwenteling*, - *De Hellebaard*, 11, 2013, (1), p. 14-18.

502 - LIEBAUT Hilaire, *Het Orangisme in het Waasland en in het bijzonder in de steden Lokeren en Sint-Niklaas, (Koninklijke Oudheidkundige Kring van het Land van Waas. Buitengewone uitgaven, 25)*, Gent, Provincie Oost-Vlaanderen, 2013, 288 p.

503 - VANHAESEBROUCK Pieter-Jan, *Wij van het Scheldedepartement*, - *Erfdeel Kluisbergen*, 3, 2013, (2), p. 22-23.

504 - VERNAEVE Wilfried, *Aalst in de pers 150 jaar geleden*, - *Mededelingen van de Vereniging voor Aalsters Kultuurschoon*, 40, 2013, (1), p. 20-24; (2), p. 44-48; (3), p. 68-72; (4), p. 95-97.

Geschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw (94.035/036)

505 - SCHEERLINCK Staf, *Nederhasselt uit de lommerte*, s.l., s.n., [2012], 220 p.

506 - VAN BIESEN Fred, *Politieke geschiedenis van Moorsel*, - *Heemkundige Kring De Faluintjes*, 26, 2013, (1), p. 82-96; (2), p. 220-238; (3), p. 348-362; (4), p. 477-493.

Vorige bijdragen opgenomen in de Bibliografie 2012 nr. 492.

Geschiedenis van de twintigste eeuw (94.036)

507 - D'HAESE Dirk, *De gemeente Lede en de jaren stillekes : de oorlogse jaren 1945-1949, de fifties 1950-1959, de sixties 1960-1969*, Lede, in eigen beheer, 2013.

Voornameeljk een fotoboek.

508 - DE BOECK Dirk, *Erpe-Mere aan de vooravond van "de Grootte Oorlog"*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 73-78.

509 - DE KEGEL Joris, *Herinneringen Kerksken 1935*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Haaltert*, 33, 2013, (3), p. 19-20.

510 - DE TROYER Roger, *Heldergem - De Liefkenshoek*, - *Mededelingen Heemkundige Kring Groot-Haaltert*, 33, 2013, (4), p. 13-14.

Over de bewoners van dit gehucht in de eerste helft van de twintigste eeuw.

511 - MAROYE Marc, *100 jaar geleden in de Beiaard...*, - *Triverius*, 43, 2013, (1), p. 64-66; (2), p. 61-63; (3), p. 52-54; (4), p. 71-73.

512 - MINNER Jan, *Erondegem aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog*, - *Mededelingen van de Heemkundige Kring van Erpe-Mere*, 53, 2013, (4), p. 92.

513 - VAN DRIESSCHE Luc, *Wieze anno 1946*, - *Salvator Mededelingen Wieze*, 23, 2013, (75), p. 16-22.

OPMERKING

De nrs. 14 en 500 bestaan niet.

AUTEURSREGISTER

Adriaensens, Ivan	186	Chielens, Piet	186
Aerts, Erik	467	Christiaens, Michel	255
Arijs, Sylvain	224	Clark De Bisschop, Danielle	135
Baeck, Mario	306	Claus, Chris	420, 435
Backeland, Paul	188	Clement, Cateline	414, 415, 421, 422, 425, 426
Bastiaensen, Jean	444	Cleymans, Frans	445
Bavay, Lut	39, 73, 234	Cloots, Etienne	423
Beeckmans, Luc	357	Cock, Marcel	15, 473
Beeckmans, Luk	211, 235, 240, 346, 352, 356, 358, 361, 419	Coenen, Annelies	122
Beeckman, Stephan	218	Coomans, Thomas	322, 344
Besamuca, Bart	404	Coppens, Jan	362, 367, 388
Beyls, Pieter	434	Cornelissen, Kees	16
Biebaut, Etienne	329	Coumert, Magali	21, 23, 492
Biesbrouck, Bart	483	Crombé, Philippe	411, 418
Boijen, Richard	182, 187	D'Haese, Dirk	507
Borloo, Chris	136, 298, 325	Daeleman, Wim	368
Bourdeaudhui, Jozef	276	Dauphin, F.	169
Bourgeois, Chris	204	De Backer, Katrien	482
Brack, Jens	40	De Bleecker, Marcel	138
Bracke, Maarten	429	De Block, Jozef	32
Braekman, Willy L.	245	De Boeck, Dirk	38, 117, 150, 159, 508
Brantegem, Herman	250	De Both, Luc	189, 208
Brok, Har	387	De Buyser, Frans	356
Broucke, Roger	100	De Caluwe, Johan	382
Bruyland, Herman	137, 158, 494	De Chou, Freddy	41, 81, 139, 140
Buts, Hugo	83, 105	De Cleer, Sarah	426
Buylaert, Frederik	436	De Clerck, Jan C.A.	347, 364
Buyle, Marjan	321	De Cocker, Nele	294
Callebaut, Alfons	52	De Corte, Eric	440
Callewier, Hendrik	64	De Deken, Clothaire	68
Cambier, Albert	330	De Dobbeleer, Michel	17
Castelain, Rik	116	De Graeve, Arne	411, 418, 422
Cattersel, Vincent	321	De Grom, Richard	170, 389
Caudron, Freddy	54, 104, 110, 121, 222, 248	De Groote, Koen	424, 429
Cherretté, Bart	411, 414, 415, 421, 422, 426	De Kegel, Joris	190, 221, 509
Cherretté, Jozef	315	De Kerckhove dit Van der Varent, Dominique	446
Cherretté, Marnix	1	De Knijf, Roger	300

De Lange, Sylvain	141, 447, 498	Dekimpe, Bert	333
de le Court, E.	174	Delvaux, Jean	465
De Loose, Willy	112, 119, 132,
192, 212, 256, 290, 310	Demasure, Brecht	6
De Maeyer, Jan	56, 66	Deneef, Alain	64, 65, 67
De Merlier, Dirk	331	Denewet, Lieven	242, 257
De Mets, Rudy	277	Deplechin, Salomon	301
De Nijs, Eddy	332, 499, 500	Devogelaere, Antoon	275
De Noyette, Guy	42	Devoldere, Wilfried	77, 454
De Pessemier 's Gravendries, Paul	366	Devos, Eric	20, 302
De Prijck, Mieke	144	Devos, Patrick	490
De Reu , Pieter	98	Dierickx, Fons	82, 101, 130,
173, 369
De Rodder, Regina	43, 466	Doudet, Estelle	465
De Ro, Jacques	11, 278, 291,
292, 293, 360	Drossens, Paul	481, 482
De Ruyver, Luc	448	Du Rang, Elien	422
De Schryver, Fredy	18, 53, 142,
171, 205, 284, 390, 449, 500	Dubois, Gilbert	168
De Smet, Anne	2	Dubois, Marc	313
De Smet, Lucien	44, 96, 225, 394	Dumoulyn, Jan	436
De Sutter, Prosper	143	Duprez, Michel	131, 229, 271, 392
De Swaef, Jeroen	42	Duquet, Frans	160
De Swaef, Walter	55, 213	Dusausoit, Xavier	66
De Tant, Fernand	144	Eeman, Willy	455, 456
De Temmerman, Ludwig	7, 42,
69, 251, 272, 295, 348, 365,
450, 451, 452, 453	Ervynck, Gontran	113, 148,
437, 438
De Tier, Veronique	391	Fonck, Antoine	214
De Troyer, Roger	191, 244, 510	Fouquaert, Valeer	207
De Veusser, Daniël	84	Gadeyne, Guy	8, 34, 405
De Vijlder, Nicolas	98	Gaens, Tom	61
De Vos, Sarah	317	Geeroms, Luc	231
De Vuyst, Carlos A.J.	252	Geirnaert, Noël	469
De Vuyst, Julien	30, 45, 109,
111, 142, 145, 146, 147, 273	Gerits, Jan	29
De Vuyst, Paul	316	Gevaert, Herman	406
De Wilde, Johan	167	Geysen, Inge	12
De Wilde, Omer	230	Goossens, Geert	501
Deceulaer, Harald	126	Govaerts, Bert	80
Deckers, Carl	19	Guillaume, Véronique	411, 426
Defoort, Eric	468	Haemers, Jelle	465
Degraeve, Paul	172	Hellinckx, Goedele	217
Degryse, Hadewijch	483	Henderickx, Joke	304
		Henning, René	174
		Holderbeke, Marc	373
		Holvoet, Claude	296
		Huys, Paul	258, 259, 260
		Indekeu, Charles	321

Isaia, Marie-Christine	21, 23, 492	Neirinck, Paul	359
Joos, Jan	85	Ockeley, Jaak	209bis
Kerkhove, Herman	70, 193, 303, 484	Olsen, Jan	319, 433
Koldewey, Jos	12	Payen, Carole	491
Koppen, Jimmy	56, 66	Pede, Ruben	414, 415, 421, 425, 426
Krönert, Klaus	21, 23, 492	Peersman, Catharina	383
Laeremans, Jos	118	Perdaen, Yves	410
Laisnez, Karen	430	Persoons, Brecht	243
Lalmant, Jean-Pierre	261	Piron, Christophe	307
Lamarcq, Danny	194, 223, 246, 396	Pots, Luc	114, 196, 253, 254, 299
Lambrecht, Thijs	93	Pots, Tiffany	217
Langley, Anthony	180	Powell, Edward Alexander	180
Langley, Nicky	180	Praet, Patrick	35, 133, 470
Lecuppre-Desjardin, Elodie	465	Provost, Michel	164, 236
Lefèvre, Patrick	182	Put, Eddy	64, 467, 468, 469, 471, 472
Leirens, Isabelle	321	Quaghebuur, Tom	47
Lekens, Luc	318	Quintelier, Kim	427
Lemmens, Daniël	370, 439	Raskin, Brigitte	385
Lemmens, Gerard	195	Raynaud, Christiane	492
Liebaut, Hilaire	502	Renaud, Adam	442
Liessens, Gerrit	99, 161, 162, 215, 316, 334, 407	Roelofs, Henk	262
Lipkes, Jeff	175	Roman, Frans	197, 280
Lissens, Wilfried	218	Rousseaux, Xavier	64, 65, 67
Louies, Jan	59, 226, 227, 349	Ryckbos, Wouter	493
Lowagie, Hannes	289	Ryckbosch, Wouter	102, 108
Lucaes, Yves	282	Santamaria, Jean-Baptiste	129
Luyten, Jo	67	Sanzsalazar, Jahel	363
Maroye, Marc	95, 461, 511	Sax, Aline	198
Matthijs, Paul	33	Scheerlinck, Eline	416
Meert, Dirk	176	Scheerlinck, Staf	505
Meinsma, Nico	262	Schelkens, Steven	417
Merckx, A.	74, 279	Schoon, Edmond	209
Meylemans, Erwin	410	Schoonvliet, René	232
Milis, Ludo	46	Scott, Tom	485
Minner, Jan	512	Sergant, Joris	411, 418
Moens, Wilfried	356	Serrien, Pieter	181
Mollaert, Ignace	228	Shimahara, Sumi	21, 23, 492
Monballyu, Jos	177	Somers, Annelies	474, 475, 476, 477, 478
Musschoot, Dirk	288	Sonck, Paul	165
Mériaux, Charles	21	Souffreau, Georges	99, 457
Nath, Giselle	178, 179		

- Souffreau, Georges L. 263, 264,
265, 266, 267, 268
- Speakman Sutch, Susie 23
- Stevens, Willy 149, 150
- Strijpens, Hendrik 86, 408
- Stroobants, Aimé 157
- Surdiacourt, Dirk 87, 374, 379,
386
- Tahon, Eva 12
- Tallier, Pierre-Alain 182, 187
- Tepe, Roy 24
- Thijssens, Jeffrey 56, 66
- Timmerman, Hubert 287
- Timmermans, Francis 62
- Toelen, Jan 393
- Topke, Hubert 320
- Tops, Bert 127
- Triest, Monika 183
- Trio, Paul 463, 486
- Troch, J. 283
- Uytersprot, Marc 48, 216, 233,
285, 336, 375
- Uytersprot, Valère 184, 339
- Valentijn, André 134, 274, 297,
305, 340, 376
- Van Accoleyen, Peter 26
- Van Bellingen, Sanne 324
- Van Biesen, Fred 49, 57, 75,
76, 206, 341, 342, 506
- Van Biesen, Sanne 384
- Van Bockstaele, Geert 311, 479,
480
- Van Bockstaele, Julien 479, 480
- Van Bockstaele, Marc 479, 480
- Van Bruaene, Anne-Laure 23
- Van Butsele, Jean-Marie 249
- Van Caenegem, R.C. 78, 79
- Van Caester, Wim 199
- Van Cromphaut, Omer 151
- Van Damme, Rik 166, 360
- Van de Perre, Dirk 27, 60, 312,
337, 343, 472
- Van de Sompel, André 185
- Van de Velde, Frydda 42, 397
- Van de Vijver, Marcel 269
- Van den Bossche, Stefan 409
- Van den Broecke, Ellen 304
- Van den Bruele, Annelies 152,
353, 354, 355
- Van der Helst, Luc 327
- Van der Vurst, Pierre 71
- Van Diggele, Willem 115
- Van Dijk, Maarten 56, 66
- Van Driessche, Luc 10, 50, 513
- Van Durme, Luc 398, 399, 400,
401, 487, 488
- Van Eeckhout, Roger 97
- Van Eenoghe, Dirk 428
- Van Hauwermeiren, Frederik 239
- Van Heden, Rolande 281
- Van Hove, Sharon 429
- Van Laethem, Mia 217
- Van Langenhoven, Bart 464
- Van Overstraeten, Daniel 182
- Van Paeppeghe, Willy 72, 351, 380
- Van Pevenaeghe, Odon 186
- Van Poucke, Guido 183
- Van Renterghem, Eveline 382
- Van Rode, Olivier 495
- Van Stappen, Marie-Jeanne 458
- Van Trimpont, Marc 4, 200, 201,
459
- Vanautgaerden, Alexandre 441,
442
- Vancoppenolle, Chantal 467, 468,
469, 471, 472
- Vande Winkel, Georges 5, 36
- Vanden Bosch, Gerrit 187
- Vandenberghhe, Stéphane 357
- Vandenbruaene, Marit 433
- Vandenneede, Marcel 116, 282
- Vanderdonckt, Philippe 202
- Vandevelde, Luc 203, 345
- Vandeweghe, Evert 314
- Vandommele, Joost 89
- Vanhaesebrouck, Pieter-Jan 31,
377, 462, 503
- Vanholme, Nele 410, 430

Vannieuwenhuyze, Bram	402	Vermeir, Rik	28, 50, 204, 308, 323, 378, 460
Vantomme, Floortje	3	Vermoesen, Ben	51, 124, 496
Velghe, Johan	328, 381	Vernaevé, Wilfried	5, 104, 120, 504
Verbrugge, Arne	411, 418, 422	Verschraegen, Matthys	403
Verdoodt, Frans-Jos	90, 91, 92	Verscuren, An	128
Verfaillie, Joke	125, 153, 154, 155, 156, 474, 475, 476, 477, 478	Verstraete, Pieter Jan	443
Verhoosele, Françoise	338	Vuylsteke, Marc	106, 107, 372, 497
Verhulst, Pieter	94	Wastyn, Bert	461
Verlaeckt, Frans	270	Welten, Joost	167
Verleyen, Wilfried (o.s.b.)	37, 58	Wijnendaele, André	376
Verlot, Kevin	482	Wille, Danny	241, 286
Vermeesch, Griet	103		
Vermeiren, Luc	489		

PERSONENREGISTER

Abbeel, Joseph	167	Bijl, Jan	83
Adrianus (H.)	27	Bijl, Omer	351
Adrianus Becanus	24	Blasband (familie)	194
Adrianus Peckan	24	Bleiberg (familie)	194
Adrianus van Beek	24	Bogaert, Remi	406, 408
Adrianus van Hilvarenbeek	24	Bogo, Etienne	374
Aloysius, Petrus	60	Boon, Louis Paul	328, 406, 408
Amandus (H.)	21	Borremans, Charles	174
Ammonius, Livinus	61	Bruegel de Oude, Pieter	444
Anneessens (familie)	367	Byl-Campen, Louis	293
Anneessens, Charles	367	Callaert (familie)	494
Aquaviva (familie)	440	Callaert, Pierre	494
Aquaviva d'Aragona (familie)	440	Callebaut, Alfons	52
Arenberg (familie)	183	Cardon, Johannes	37
Arijs, Madeleine	74	Carlier, Omer	174
Bael, Amandus	174	Carlé (familie)	364, 445
Baeten (familie)	440	Carlé, Raymond	364
Bartholomeus (H.)	311	Carrijn	461
Baudens, Joanna	222	Ceuterick, Albert	246
Bauwens, Isidoor	287	Ceuterick, Alphonse	246
Bauwens, Peeter	121	Christiaens (familie)	144
Becanus, Adrianus	24	Christiaens, Henri	144
Bert de l'Arbre, Louis	312	Clarissa van Herzele	488
Bethune, Valéry	312	Clauwaert, Maria Theresia	124
Bielliau, Jacques	434	Clauwaert, Theophiel	213
Bijl (familie)	83	Clouten (generaal)	170

Cobbaert, François	291	De Moerloose, Alphonse	322
Coecke, Pieter	321	De Mol, Frans	75
Colman, Alo's	174	De Moor, Sonja	244
Coppens, Egidius	292	De Mulder, Theodoor	288
Coremans, Paul	307	De Paepe (familie)	439
Cornelis (familie)	341	De Parada, Pieter	121
Cortvrindt, Eduard	181	De Pauw, René	509
Cortvrindt, Waar	181	De Pelsmaeker, Alphonse	288
Cosyns, René	365	De Petter, Josephine	76
Coucke, Mayken	444	De Raedt, Pieter	434
Cruypelinck, Mariette	197	De Rore Cypriaan	368
D'Haens, Frans	174	De Rouck, Franciscus	256
D'Haese (familie)	72	De Rouck, Jozef	253, 310
D'Haese, Anna	72	de Rueda (familie)	440
D'Hoker (familie)	194	De Ruyver (familie)	448, 452
D'Hondt, Paul	509	De Sadeleer, Ludovicus	212
Daens, Adolf	87, 92, 328	De Saedeleer, Valerius	328
Daens, Pieter	92	De Smedt, Franciscus	212
De Backer, Alo's	92	De Troyer, Donaat	244
de Broedere, Jan	13	De Ville, Gilles	311
De Brucker, César	174	De Vos, Remy	174
De Clercq Wissocq (familie)	460	De Vriendt, Joseph	174
De Cock, Anne	254	De Vriendt, Richard	253
De Cock, Jos	190	De Waepenaert (familie)	223
De Coninck (familie)	223	De Wilde, Adolphe	174
De Coninck, Evelina	254	De Wilde, Joseph	174
De Cooman, Jan	366, 434	De Winter, Petrus	305
De Corte (familie)	440	De Winter, René	305
De Crayer, Gaspar	310	De Wolf, Joseph	349
De Deyn, Filips	434	De Wolf, Leopold	349
De Drivere, Jeremias	251	Dedeyster, Omer Gerard	70
De Geyter, Raymond	174	Della Faille d'Huyse, Hippolyte	145
De Gols, Joseph	174	Della Faille d'Huyse, Idesbald	189
De Graeve, Elisa	254	Despars, Nicolas	465
De Haeck, Gaston	174	Devos, François	103
De Kegel, Frans	192	Dhondt, Paul	190
De Kegel, Gustaaf	192	Dooremont, Remi	174
De Lange, Sylvain	7, 8, 9, 10	Dury, Maurice	376
De Langhe, Antoon	60	Eduard Cortvrindt	178
de Lannoy (familie)	440	Eeman (familie)	455
De Loose, Bernardus	256	Eggermont, Jacques	138
De Loose, Constant	256	Egmond, Lamoraal van	491
De Mets, Lauwereys	99		
De Meyer, Jozef	195		

Erasmus van Rotterdam	441	Lege (familie)	449
Ervynck, Eduard	438	Lege, Anthon	110
Fairbarn, William	328	Leonardus (H.)	18
Filips de Schone	23	Lievens, René	288
Francart, Jacob	337	Luwaert, Petrus Joannes	38
François, Emiel	381	Mabuse, Jan	362
Galbert van Brugge	78	Macharius (H.)	26
Gees, Ida	192	Maes, Clemens	253
Gees, Marcel	509	Maeterlinck, Maurice	405
Ghijs, Michaël	328	Malrait, Gilbert	202
Ghijsels, Maurice	192	Maria (H.)	19, 23, 25, 36
Gijssens, Camille	174	Martens, Dirk	441, 442
Gillis (familie)	364	Matthys, Edward	111
Gillis, Piet	364	Meganck, Dominicus	221
Goeman, Judith	254	Meganck, Laurent	196
Goeman, Lucia	254	Meganck, Marcel	509
Goemijne	167	Mercer, Alexander Cavalié	166
Goethals, Maria	37	Meul, M.	212
Gossaert, Jan	362	Meyskens, Marcel	379
Govaert, Rosalie	288	Michiels, Jan	192
Gruuthuuse (familie)	12	Milon de Saint-Amand	21
Gudula (H.)	17, 22, 489	Moernaut, Joachim	49
Guillemain, Paul	87	Molinet, Jean	465, 492
Heins, Armand	361	Muylaert, Jan Baptist	256
Hermes (H.)	20	Muylaert, Maria Leonia	290
Hertecant, Achiël	287	Muylaert, Philemon	290
Heyns, Nicolaas	125	Muylaert, Victorine	254
Horenbault, Jacques	435	Napoleon	167
Horne, Filips van Montmorency (graaf van)	491	Nuyttens, Michiel	468
Houtman, Erik	467	Onze-Lieve-Vrouw van Zeven Weeën	23, 25, 36
Hutsebaut (familie)	342	Pâté, Toni	236
Impens, Lucien	509	Pauwels, Honoré	253
Jacobus Lacops	24	Peckan, Adrianus	24
Jan de Broedere	13	Peirlinck, Jean	206
Jan van Dickele	115	Peirlinck, Livinus	151
Jansen, Adrianus	24	Peleman, Jozef	112
Janssens, Gustave	469	Pieters, Willy	130
Janssens, Staf	469	Plancquaert, Hector	84, 88, 89, 91, 92
Joos, Victor	85	Popelemon, Charles	253
Kelders, Alfred	328	Powell, Edward Alexander	180
Lacops, Jacobus	24	Pérez (familie)	440
Larivière (familie)	440	Pérez del Río (familie)	440
Le Bon, Alexandre	174		

Raas van Gavere	488	Van den Bossche, Joannes	
Raes Evarista	244	Clemens	222
Raspoet, Octave	174	Van den Brempt, Frans	287
Reynier, Pieter	117	Van den Broeck, Danny	299
Roelandt, Bernard	253	Van den Broeck, Petrus Franciscus	158
Roelandt, Jozef	509	Van den Bruelle, Albertina	256
Roggeman, Jozef	45	Van den Bulcke, Georges	351
Rossi, Umberto	368	Van den Hoecke, Jan	363
Rottiers, Adolphe	174	Van Den Steen, Henri	288
Ruyssinck	151	Van Den Steen, Leo	288
Ruyssinck, Clement	509	Van den Steen, Maria	192
Scheerlinck, Jean	288	Van der Biest, Désire	136
Schoorens, Laurent	196	Van der Elst, Jan	112
Schuermans, Jan	46	Van der Haegen, Alfons	509
Sot, Michel	23, 492	Van der Haegen, Franciscus	77
Stabel (familie)	440	Van der Haegen, Joos	434
Stalins, Henry	125	Van der Haegen, Livien	77
Sterck, Christiaan	60	Van der Haegen, mevr. Alf.	192
Talloon (familie)	146	Van der Heyden, Alfons	181
Temmerman, Pierre	174	Van der Hoeven, Maria-Catharina	254
Tibbaut, Emile	157	Van der Lenden, Lievine	99
Tibbaut, Oscar	119	Van der Linden (familie)	450
Triverius, Hieremias	251	Van der Poorten (familie)	137
Uytersprot, Benoit	384	Van der Poorten, Gisbertus	137
Van Assche, Hendrik	58	Joannes	137
van Auwermeeren (familie)	440	Van der Putten, Achille	174
Van Beek, Adrianus	24	Van Gavere (familie)	463, 486
Van Boechout, Daniël	362	Van Gucht, Philomena	254
Van Calenberg, Aloïs	174	Van Gutte, Avidia	212
Van Caneghem, Jacob	437	Van Gutte, Karel	212
Van Cauter, Marcel	244	Van Gutte, M.	111
Van Cleef, Jan	310	Van Havermaet, J.J.	232
Van Damme, Delphina	35	Van Herzele (familie)	486
Van Damme, Emile	174	Van Hilvarenbeek, Adrianus	24
Van de Capelle (familie)	452	Van Hoorick, Bert	408
Van de Maele (familie)	445	Van Impe, Catharina	288
Van de Mergel	246	Van Impe, Jan-Baptist	288
Van de Putte, Francis	148	Van Impe, Petrus	351
Van de Sijpe, Marcel	509	Van Isterdael, Herman	470, 472
Van de Velde, Jozef	288	Van Landuyt, Joannes	256
Van de Winkel, Théophile	174	Van Liedekerke (familie)	463, 486
Van de Winkel, Paul	244	Van Londersele, Egidius	256
Van den Berghe, Jan	407		
Van den Bossche (familie)	147		

Van Londersele, Leonardus	256	Van Wymeersch-De Smet	348
Van Maele, Michiel	60	Vande Winkel, Théophile	174
Van Malderghem, Richard	174	Vandekerkhove (familie)	456
Van Marcke de Lummen (familie)	446	Vandenabeele	167
Van Meldert, Gustaaf	212	Vandevelde, Maurice	203
Van Melkebeke, Philemon	288	Vemoesen, Jan-Baptist	124
Van Nuffel, Joannes	209	Verbeke (familie)	342
Van Nuffel, Joseph	174	Verdoorent, Constantinus	148
Van Nuffel, Petrus Jozef	57	Vermeiren	283
Van Ongevalle, Hector	253	Vermeulen, Jan	103
Van Opdenbosch, Paula	190	Vesalius, Andreas	251
Van Oudenhove, Feliciaan	253	Vindevogel, Leo	443
Van Pevenaeghe, Odon	186	Vitalis, Ordericus	79
Van Rossen, Rosalie	254	Walter van Edingen	115
Van Roy, Marie-Antoinette	204	Warnies, Leon	372
Van Santen (familie)	459	Wattez, Omer	409
Van Santen, August François		Wellekens, Aloïs	174
Ghislain	459	Wilgefortis (H.)	16
Van Santen, Victor Constantin		Willebrant, Jan	99
Ghislain	459	Willems, Charles	174
Van Vaerenbergh, Prosper	171	Woeste, Charles	87
Van Vreckem, Karel	312	Wouters, Jan	209
Van Wilder, Gustave	174		

PLAATSNAMENREGISTER

Aaigem	39, 94, 152, 172, 191, 215, 263, 316, 508	Affligem	37, 58, 230
Aalst	1, 2, 3, 32, 34, 37, 40, 54, 59, 60, 63, 64, 65, 66, 67, 71, 79, 83, 85, 86, 87, 92, 93, 102, 104, 105, 108, 119, 120, 121, 125, 132, 137, 157, 158, 163, 167, 170, 172, 174, 175, 176, 177, 181, 190, 191, 207, 209bis, 216, 218, 222, 226, 227, 231, 248, 252, 287, 289, 312, 313, 314, 315, 324, 327, 328, 349, 350, 381, 402, 406, 408, 416, 424, 425, 427, 429, 430, 431, 432, 441, 442, 444, 467, 493, 504	Antwerpen	444
Aartrijke	179	Appelterre	87
		Appelterre-Eichem	149, 480
		Aspelare	45, 288, 434, 463, 480, 486
		Asse	209bis, 483
		Averbode	35
		Baardegem	172, 259, 347, 364
		Balegem	96, 225, 255, 257, 259, 269, 394, 399
		Bambrugge	39, 94, 152, 172, 215, 334, 398, 508
		Bavegem	16, 172, 267, 399
		Beerlegem	42, 131, 474
		België	6, 179, 182, 183, 306, 385

Berchem	282, 296, 333, 462	Gastel (NL.)	455
Bergen	60, 66	Gavere	102, 156, 163, 181, 220, 437, 463, 486
Boelare	463	Gavere (Land van)	156
Borsbeke	172, 191, 363	Geel	34
Bottelare	195, 338	Gent	11, 66, 102, 179, 312, 395, 443, 447, 463, 486
Brabant (hertogdom)	126, 127, 491	Gent (bisdom)	169
Brakel	29, 95, 220, 249, 251, 272, 511	Gentbrugge	113, 148, 181, 185, 318, 322
Brugge	12, 78, 465	Geraardsbergen	3, 4, 11, 12, 13, 27, 34, 41, 81, 87, 102, 125, 139, 140, 163, 170, 174, 191, 200, 201, 220, 260, 278, 289, 291, 292, 293, 311, 312, 358, 360, 362, 366, 367, 374, 379, 386, 387, 388, 402, 419, 446, 459, 491, 492
Brussel	13, 60, 65, 66	Gijzegem	48, 72, 109, 172, 174, 233, 329, 336, 351, 380, 398
Buggenhout	401	Gijzenzele	96
Burst	39, 94, 152, 159, 161, 162, 172, 215, 334, 508	Godveerdegem	495
Cadzand	102	Goferdinge	174
Champagne	309	Gontrode	123, 181, 219, 260
Corbie (Fr.)	488	Gorcum (NL)	24
D'Hoppe	69	Gorinchem (NL)	24
Deftinge	34	Gotegem	263
Denderhoutem	92, 114, 132, 177, 242, 253, 254, 288, 299, 398	Grotenberge	495
Denderleeuw	132, 170, 174, 178, 181, 184, 190, 324, 339, 401, 467, 472	Haaltert	112, 119, 132, 151, 172, 174, 190, 191, 212, 254, 256, 263, 290, 310, 423
Dendermonde	149, 170, 314	Hekelgem	230, 299, 467
Denderwindeke	25, 36, 174, 398, 401, 479, 480	Heldergem	172, 190, 191, 212, 244, 288, 510
Dikkele	42, 153, 397, 478, 489	Hemelveerdegem	487
Edingen (baljuwschap)	491	Henegouwen (graafschap)	491
Eichem	87, 149	Herdersem	75, 82, 101, 130, 137, 172, 173, 232, 369
Elene	265, 495	Hermelgem	42
Elewijt	483	Herpelgem	333
Elst	42, 398		
Elversele	440		
Ename	46, 358, 398, 399, 404, 487, 490		
Erembodegem	137, 170, 172, 174, 181, 228		
Erondegem	38, 39, 94, 117, 152, 172, 215, 508, 512		
Erpe	39, 94, 152, 172, 215, 508		
Erwetegem	495		
Etikhove	34, 103, 262, 276, 497		
Europa	56, 485		
Everbeek	277, 451		

Herzele		Maarkedal	188, 220, 391
132, 134, 172, 177, 220, 235,		Maasland	309
262, 298, 325, 361, 398, 399,		Mark (waterloop)	435
402, 463, 486		Massemen	440
Heusden	433	Mater	42, 174, 434
Hillegem	146, 214, 401, 495	Mechelen (aartsbisdom)	187
Hilvarenbeek (NL)	24	Meerbeke	34, 232, 312, 398, 480
Hofstade	72, 85, 118, 172, 174,	Meilegem	42, 229, 271, 403
233, 285, 336, 375, 417, 494		Melden	34, 257
Horebeke	42, 220, 371	Meldert	37, 49, 51, 58, 100, 124,
Hulst	60	172, 209, 241, 286, 364, 445, 496	
Hundelgem	42, 199, 258	Melle	181, 185, 210, 219, 281,
Iddergem	398	319, 326, 359, 370, 433, 438, 439	
Impe	172, 440	Mere	39,
Kerkem	68, 331	73, 94, 99, 150, 152, 165, 172,	
Kerkskén	172, 190, 191, 192,	215, 232, 234, 262, 263, 264,	
212, 221, 288, 509		407, 508	
Kester	483	Merelbeke	163, 399
Kluisbergen	220	Michelbeke	42, 348
Kwaremont	31, 34, 116, 177, 462	Moerbeke	174, 387
La Houppe	69	Mons	66
Land van Aalst	472	Monster (NL)	24
Land van Gavere	156	Moorsel	
Landeghem (heerlijkheid)		37, 57, 75, 76, 163, 172, 181,	
(Oordegem)	440	206, 341, 342, 343, 356, 384,	
Landskouter	96, 123, 399	393, 398, 489, 506	
Lebeke	479	Moortsele	96
Lede		Moskou (Rusland)	167
19, 93, 145, 167, 172, 174, 181,		Munkzwalm	42, 262, 399, 487, 488
237, 239, 261, 320, 324, 415,		Nederboelare	362, 463
421, 440, 464, 507		Nederbrakel	80, 174, 197, 280,
Lede-Papegem	26	295, 401, 402, 450, 452, 453	
Ledeberg	138, 181, 185, 437	Nederhasselt	34, 77, 174, 458,
Leebeke	196	480, 505	
Leeuwergem	189, 265, 495	Nederzwalm	42, 487
Letterhoutem	172, 174, 259, 260	Neigem	480
Leupegem	34, 172	Nieuwenhove	149
Leuven	61, 441, 470	Nieuwerkerken	18, 53, 87, 110,
Liedekerke	253, 463, 486	111, 142, 143, 171, 172, 205, 238,	
Lieferinge	480	284, 332, 390, 449, 499, 500	
Lierde	95, 220	Ninove	
Lochristi	174	24, 34, 60, 77, 163, 174, 177,	
Lokeren	502	181, 190, 196, 217, 254, 275,	
Maarke-Kerkem	186	289, 337, 354, 383, 402, 479	

- Ninove (dekenij) 479, 480
 Nukerke 34, 106
 Okegem 35, 52, 97, 98, 133, 250, 470, 472
 Onkerzele 15, 23, 260, 358, 473
 Oombergen 399, 495
 Oordegem 93, 172, 399, 440
 Oosterzele 96, 220
 Opbrakel 8, 9, 10, 19, 141, 258, 262, 365, 447, 498
 Ophasselt 358, 487
 Ottergem 39, 94, 152, 172, 215, 508
 Oudaan (Nl.) 460
 Oudegem 253
 Oudenaarde 24, 174, 314, 404, 481, 482, 490, 497
 Outer 92, 191, 398, 479
 Outer-Lebeke 479
 Overboelare 260
 Overmere 448
 Papegem 440
 Parike 420
 Paulatem 42, 475
 Petegem 443
 Pollare 479
 Ressegem 172, 274, 297, 305, 340
 Rijsel 129
 Roborst 42, 260, 487
 Ronse 20, 34, 70, 107, 164, 168, 193, 202, 203, 220, 236, 258, 289, 301, 302, 304, 317, 330, 345, 368, 405, 412, 413, 414, 422, 426, 443, 468, 469, 472, 484
 Rozebeke 19, 42
 Ruddershove 495
 Ruien 296, 333, 377, 411, 418, 462
 Scheldedepartement 503
 Scheldewindeke 44, 96
 Schellebelle 33
 Schendelbeke 166
 Schepdaal 174
 Schorisse 42, 177, 262, 270, 372, 409, 497
 Serskamp 33, 231
 Sint-Antelinks 30, 177, 486, 501
 Sint-Blasius-Boekel 42, 247
 Sint-Cornelis-Horebeke 466
 Sint-Denijs-Boekel 42, 154, 155, 398, 476, 477
 Sint-Goriks-Oudenhove 243, 434, 495
 Sint-Kornelis-Horebeke 42, 43
 Sint-Lievens-Esse 147, 273, 398, 495
 Sint-Lievens-Houtem 3, 160, 163, 172, 220, 266, 289
 Sint-Maria-Horebeke 42, 466
 Sint-Maria-Horebeke (decanaat) 42
 Sint-Maria-Latem 42, 399
 Sint-Maria-Lierde 353, 461
 Sint-Maria-Oudenhove 95, 258, 461, 495
 Sint-Martens-Lierde 61, 62, 455, 461
 Sint-Niklaas 502
 Smetlede 172
 Steenhuize 167, 211, 346, 352
 Steenhuize-Wijnhuize 240, 352
 Strijpen 260, 495
 Teralfene 177, 228
 Ternat 324
 Tienen 483
 Uitbergen 448
 Velzeke 358, 399, 487, 495
 Velzeke-Ruddershove 199
 Verenigde Staten 180
 Verviers 66
 Veurne 314
 Viane 174, 387
 Vilvoorde 60
 Vlaamse Ardennen 220, 409, 418
 Vlaanderen 180, 198, 237, 309, 463, 465, 483
 Vlaanderen (graafschap) 491
 Vlekkem 39, 55, 94, 152, 172, 213, 215, 508

Vlierzele	172, 258, 267	Wijlegem	42, 154, 477
Voorde	355, 479	Wortegem	84, 89, 90
Vrasene	167	Woubrechtgem	136, 172, 457
Waasland	502	Zandbergen	34, 174, 324, 366
Waasmunster	440	Zegelsem	42, 43, 144
Waasmunster-Elversele		Zele	300
(heerlijkheid)	440	Zomergem	84
Wanzele	172, 398	Zonnegem	172
Waterloo	166	Zottegem	34,
Welden	42	50, 95, 163, 177, 180, 189, 194,	
Welle	135, 170, 172, 181, 184,	199, 208, 220, 223, 246, 294,	
224, 335, 389		357, 358, 373, 396, 398, 401,	
Wichelen	33, 45, 259, 300, 410,	428, 434, 495	
432, 448		Zulzeke	462
Wieze	28, 50, 74, 75, 174, 184,	Zwalm	34, 42, 220, 371, 392, 448
204, 279, 283, 308, 323, 378,			
460, 513			

INHOUD BIBLIOGRAFIE 2013

volgnr.

0. ALGEMEENHEDEN

1 - 13

- Erfgoedverenigingen (008)
- Bibliografieën van tijdschriften (014)
- Vakbibliografieën (016)
- In memoriam (06)
- Wereldtentoonstellingen (061.4)
- Manuscripten (09)

1. FILOSOFIE. PSYCHOLOGIE

--

2. GODSDIENST

15 - 73

- Heiligen. Heiligenverering. Verschijningen (235.3)
- Heiligenbeelden (242/245)
- Kerkelijkekunst (246)
- Kerkklokken (247)
- Broederschappen (255)
- Kosters (256/259)
- Parochies. Pastoors. Kerkbestuur (262)
- Sacramenten (265)
- Volksmisssies (266)
- Christelijke religieuze ordes (271)

3. SOCIALE WETENSCHAPPEN

74-247

- Demografie. Migratie (314)
- Feodalisme (321.17)
- Politiek (323)
- Verkiezingen. Stemrecht (324)
- Politieke partijen en bewegingen (329)
- Economie. Sociaal-economische evolutie. Arbeidsconflicten (33)
- Seizoenarbeid (331.5)
- Coöperaties. Gilden (334)
- Financiën. Stadsrekeningen. Belastingen (336)
- Criminaliteit. Processen. Diefstallen. Moorden (343.3)
- Contracten (347)
- Wettelijke passeringen (347.2)
- Personenrecht. Staten van goed (347.6)
- Rechterlijke ambtenaren. Griffiers (347.96)
- Rechtscolleges (347.99)
- Rekenkamers (35.07)

Politie. Rijkswacht. Burgerwacht (351.74)
 Brandweer. Brandrampen (351.78)
 Gemeentebesturen. Plaatselijk bestuur. Heerlijkheden
 (352/353)
 Ministers (354)
 Krijgsgeschiedenis (355)
 Wereldoorlogen (355 WO I / 355 WO II)
 Maatschappelijk werk. Armenzorg. Wezenzorg. Ziekenzorg
 (36)
 Onderwijs (371)
 Vrijtijdsbesteding. Toerisme (379.8)
 Volksfeesten (392)
 Huwelijken (392.5)
 Herbergen (392.8)
 Bijnamen. Spotnamen (392.91)
 Dodengebruiken. Bidprentjes (393)
 Feesten. Volksfiguren (394)
 Processies. Stoeten. Optochten (394.5)
 Markten. Jaarmarkten. Kermissen (394.6)
 Volksverhalen. Volksgeloof (398.2)
 Heksen. Spoken (398.4)
 Marktliederen. Moordliederen (398.8)

5. WETENSCHAPPEN 248-249

Meteorologie. Seizoenen (551.5)
 Dierkunde. Honden (59)

6. TOEGEPASTE WETENSCHAPPEN 250-306

Geneeskunde. Verpleegkunde. Voedvrouwen (61)
 Molens. Watermolens. Windmolens (620.9)
 Wegenbouw (625)
 Watervoorziening (628.1)
 Verlichting (628.9)
 Landbouw. Fruitteelt. Bloemisterij. Tuinbouw (63)
 Zuivel. Melkerijen (637)
 Verkeerswezen. Vervoer (656)
 Spoorwegverkeer (656.2)
 Scheepvaart. Scheepsrampen (656.6)
 Postwezen (656.8)
 Reclame (659)
 Luciferfabrieken (662)

Dranken. Brouwerijen (663)
 Voeding (664)
 Wasserijen (665)
 Steenbakkerijen (666.7)
 Industrie (669)
 Textielindustrie (677)
 Smederijen (682)
 Bouwmaterialen (691)

7. ARCHITECTUUR. KUNST. MUZIEK. SPORT. TONEEL

307-381

Erfgoedbeleid (7.025)
 Gotische kunst (7.033.5)
 Renaissancekunst (7.034)
 Rococokunst (7.034.8)
 Neogotiek (7.035)
 Ruimtelijke ordening (71)
 Stedenbouw. Driesen. Wijken. Pleinen (711.4)
 Kerkhoven. Begraafplaatsen (718)
 Monumentenzorg (72.025)
 Renaissancearchitectuur (72.034)
 Architectuur van de neogotiek (72.036)
 Monumenten. Gedenktekens (725.94)
 Religieuze architectuur. Kerken. Kapellen (726.5)
 Grafmonumenten (726.8)
 Pastorieën (726.9)
 Woningen. Kastelen (728)
 Beeldhouwkunst (73)
 Numismatiek. Muntvondsten (737)
 Porseleinkaarten (738)
 Tekenkunst (741)
 Schilderkunst (75)
 Muziek. Muziekinstrumenten (78)
 Sport (79)
 Toneel. Rederijkers (792)

8. TAALKUNDE. LITERATUUR

382-409

Taalkunde. Taalgrens. Dialecten (80)
 Toponymie (801.311)
 Literatuur (82/89)

9. ARCHEOLOGIE. BIOGRAFIE. GENEALOGIE.**GESCHIEDENIS**

410-513

Archeologie van prehistorie en oudheid (902.032)

Archeologie van middeleeuwen en moderne tijden (902.033)

Cartografie. Landmeetkunde (912)

Biografie (929)

Genealogie (929.5)

Heraldiek. Gemeentewapens (929.6)

Adelstand (929.7)

Historiografie (930)

Chronologie. Jaarschriften (930.24)

Archiefwezen (930.25)

Parochiearchieven (930.252)

Rechterlijke archieven (930.253)

Oude geschiedenis (931/939)

Algemene geschiedenis (94)

Geschiedenis van de middeleeuwen (94.033)

Geschiedenis van de moderne tijden (94.034)

Geschiedenis 1787/1815 (94.034/035)

Geschiedenis van de negentiende eeuw (94.035)

Geschiedenis van de negentiende en twintigste eeuw
(94.035/036)

Geschiedenis van de twintigste eeuw (94.036)

AUTEURSREGISTER

p. 238

PERSONENREGISTER

p. 242

PLAATSNAAMREGISTER

p. 246

Georges Vande Winkel

Wilfried Vernaeve

Heirebaan 107

Brouwerijstraat 39

9400 Ninove-Denderwindeke

9300 Aalst

BOEREN IN HET PRE-INDUSTRIËLE AALST

Reinoud VERMOESEN

In het debat over de voedselvoorziening van pre-industriële steden, ging de aandacht voornamelijk uit naar de wijze waarop stedelijke gemeenschappen zich bevoorraadden en hoe de stad voedsel van het platteland aantrok.¹ Het onderzoek heeft onder meer bloot gelegd hoe stadsbesturen door de organisatie van markten, al dan niet met geregementeerde toegangstijden, zowel de eigen bevolking als de handelaars trachtten te voorzien.² De focus van het stadsbestuur lag dan in de eerste plaats op het garanderen van een voldoende grote graaninflux om zowel de stedelijke bakkers – en dus de bevolking – alsook graankooplieden en brouwers te bevoorraden. Ook de machtsrelaties tussen stad en hinterland kwamen voor het voetlicht.³ Vooral de wijze waarop steden het surplus aan graan van het omliggende hinterland probeerden af te romen kwam hierbij aan bod. De achterliggende drijfveer was het faciliteren van het directe contact tussen de (stedelijke) consument en de (rurale) producent op een door de stedelijke overheid ingerichte en gecontroleerde ruimte, namelijk de marktplaats. Onder het vaderlijke oog van het stadsbestuur kreeg vooral de consument een zogezegd eerlijke prijs op de markt.⁴

- 1 Piet VAN CRUYNINGEN en Erik THOEN, *Food supply, demand and trade: aspects of the economic relationship between town and countryside (Middle Ages - 19th century)*, Corn publications series. Comparative rural history of the North Sea area, dl. 14, Turnhout: Brepols, 2012.
- 2 Wouter RONSIJN, *Commerce and the countryside: the role of urban weekly markets in Flemish rural society, 1750-1900*, onuitgegeven Proefschrift, departement Geschiedenis, Universiteit Gent, 2011. Peter STABEL, “Markt en hinterland: de centrale functies van de kleinere steden in Vlaanderen tijdens de late middeleeuwen en het begin van de moderne tijd”, in: *Het stedelijk netwerk in België in historisch perspectief (1350-1850). Een statistische en dynamische benadering*, dl. 86, Brussel: Gemeentekrediet. Historische uitgaven 1992, 341-364; Piet VAN CRUYNINGEN en Erik THOEN, *Food supply, demand and trade: aspects of the economic relationship between town and countryside (Middle Ages - 19th century)*.
- 3 Piet VAN CRUYNINGEN en Erik THOEN, *Food supply, demand and trade: aspects of the economic relationship between town and countryside (Middle Ages - 19th century)*.
- 4 Lees daarvoor Edward Palmer THOMPSON, “The moral economy of the English crowd in the eighteenth century”, *Past and present*, 50/1, 1971, 76-136.

Waarvan tot op heden echter geen aandacht is besteed, is dat stedelingen, hoewel kleinschalig en misschien zelfs inefficiënt, zelf voedsel produceerden.⁵ In de eerste plaats denkt men hierbij aan *semi*-stedelingen die in de urbane buitengebieden woonden, het onmiddellijke hinterland rond de omwallingen. Niettemin zijn er aanwijzingen dat agrarische activiteiten ook binnen de wallen voorkwamen en dat sommige stedelingen zich ten minste deels toededen op de landbouw en de veeteelt.⁶ Deze fenomenen vormen de inzet voor dit verkennende artikel met als casus Aalst. Er wordt nagegaan in hoeverre stedelingen die binnen de Aalsterse wallen resideerden, agrarisch bedrijvig waren voorbij het niveau van de autoconsumptie. Een bijkomende vraag richt zich tot de locatie van die activiteiten: waar werd er geboerd? Was dit in of buiten de stad. De kern van dit betoog is in de achttiende eeuw gesitueerd, maar de scope is echter veel breder. Waar mogelijk zal dit onderzoek tot de vroegste ontwikkelingsfasen van de Denderstad terugkeren.

In deze bijdrage ligt de focus op de stadskern en wordt er stilgestaan bij de wondere wereld van de akkerbouw en veeteelt binnen de wallen van een achttiende-eeuwse kleine stad. Verder zal de aandacht gaan naar de agrarische activiteiten *extra muros* van stedelingen die binnen de wallen resideerden. Hierbij ligt de klemtoon uitsluitend op de productie van agrarische goederen zoals graan, fruit, groenten en zelfs handeleggewassen zoals hop.

Een doorgedreven analyse van staten van goed vormt de basis van dit betoog. Dit bronnencorpus is verder uitgebreid met een waaiër aan bronnen zoals stedelijke huisgelden, schepenregisters en resoluties. In een eerste deel zal de nauwe band tussen de stadswording en de agrarische context voor het voetlicht komen om vervolgens de boerende gezinnen aan bod te laten komen.

5 Wouter RONSIJN, *Commerce and the countryside*, 480.

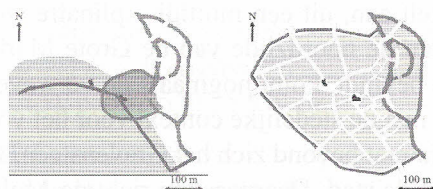
6 De wallen worden hier begrepen als het geheel van militaire versterkingen, zoals grachten en muren, vaak van middeleeuwse oorsprong, eventueel uitgebreid met vroegmoderne bastions en halvemanen, die een duidelijke grens vormen met het omliggende hinterland. Zelfs wanneer in de loop van de vroegmoderne tijd dit complex verdwijnt, zoals in het geval van Aalst, blijft deze grens in het sociaaleconomische en politieke leven functioneren. Zie onder meer Reinoud VERMOESEN, "Gescheiden door de wallen? Commerciële circuits in de stad en op het platteland, 1650-1800", *Stadsgeschiedenis*, 3/2, 2008, 105-121.

Stadswording en ruimtegebruik

In de volgende paragrafen komt het proces van stadsontwikkeling en meebepaald de evolutie van het ruimtegebruik in een stedelijke context aan bod. Aan de hand van het multidisciplinaire onderzoek naar de stadswording kan immers aangetoond worden dat de agrarische context niet alleen een belangrijke impuls gaf aan de overgang van pre-stedelijke kern naar stad, maar dat die context steeds aanwezig bleef in het verdere verloop van de stadsontwikkeling.⁷

De kiemen van Aalst lagen in de *villa Alost*, het in de negende eeuw vermelde Aalsterse zelhof bestaande uit vronnhof met reserve en *tenures*, dat zich situeerde in de nabijheid van de oversteekplaats van de Dender en de belangrijke handelsweg tussen Brugge en Keulen. Het tracé van deze weg geeft enkele interessante elementen weer. Voorbij de oversteek van de rivier, maakte de weg een scherpe bocht richting noordwesten (de huidige Pontstraat), waarna het ter hoogte van de huidige Sint-Martinuskerk een haakse bocht naar het westen beschreef. De weg liep langs de uitloper van een groot koutercomplex, een leemrug van 130 hectare in de alluviale vlakte, die in de Middeleeuwen is beschreven als *cultura de Alost*.⁸

Figuur 1. Stadswording in beeld

Links: eerste omwalling, handelsweg en kouter

Rechts: tweede omwalling

Bron: Koen DE GROOTE, "De stadswording van Aalst", 7 en Reinoud VERMOESEN, *Markttoegang*

Wanneer tussen 1047 en 1050 het gebied tussen Schelde en Dender

7 Koen DE GROOTE, "De stadswording van Aalst. Of hoe een Merovingische nederzetting uitgroeide tot een laatmiddeleeuwse stad", *M&L. Monumenten, landschapen en archeologie*, 32/1, 2013, 4-32. Koen DE GROOTE, "The contribution of archaeological sources to the research in the formation of towns. The example of Aalst, a border town in the county of Flanders", in: Koen DE GROOTE, Dries TYS en Marnix PIETERS (red.), *Exchanging Medieval Material Culture. Studies on archaeology and history presented to Frans Verhaeghe*, Relicta Monografieën, nr. 4, Brussel: Vlaams Instituut voor het Onroerend Erfgoed, 2010, 249-266.

8 Koen DE GROOTE, "De stadswording van Aalst", 7.

door de Vlaamse graven na enkele militaire campagnes werd ingelijfd, kreeg de Aalsterse nederzetting een nieuwe functie. Als hoofdplaats van dit nieuwe gebied richtte men op de rechteroever van de Dender een motteburcht op. Na deze periode en waarschijnlijk voor 1100 krijgt de pre-stedelijke kern rond het zelhof een eerste omwalling. Tot dan geven sporen van stuifmeel van granen en van korenbloemen in 11^e-eeuwse perceelsgreppels de onmiddellijke nabijheid van graanakkers aan.⁹

Door de snelle ontwikkeling van het gebied drong zich de noodzaak van een tweede omwalling op. Hoewel er weinig gegevens beschikbaar zijn, wijzen de bouw van het Schepenhuis, het oudste in de Lage Landen, dat wordt gesitueerd in het eerste kwart van de dertiende eeuw en andere gedateerde, archeologische vondsten op de constructie van een tweede wal rond 1200. Opnieuw geven verschillende opgravingen in het gebied tussen beide omwallingen aan dat agrarisch ruimtegebruik domineerde en dat pas zeer langzaam de beschikbare plaats door andere activiteiten werd ingenomen.¹⁰ Lange tijd bepaalden graanakkers en graslanden het uitzicht van het areaal tussen de eerste en tweede omwalling. Enkel langs de belangrijke wegen, het tracé van de handelsweg Brugge-Keulen (de Nieuwstraat) en later ook langs de weg naar Dendermonde (de Kattestraat) was er al snel (lint)bebouwing te vinden.

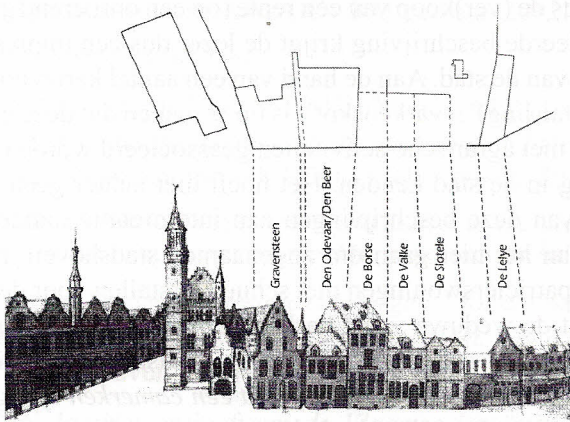
Niet alleen archeologisch onderzoek toont de aanwezigheid van akkerbouw en veeteelt aan, uit een multidisciplinaire studie naar de bewoningscontext van de noordzijde van de Grote Markt, waar zich nu deels het stadhuis bevindt, komt nogmaals de verwevenheid van agrarische activiteiten met de stedelijke context voor het voetlicht.¹¹ Aan de hoek met de Kattestraat bevond zich het Gravensteen, symbool voor de grafelijke macht in de stad. Daarnaast en richting Molenstraat stonden achtereenvolgens 'Den Odevaar/Den Beer', 'De Borse', 'De Valcke', 'De Slotete' en 'De Lelye', met tussen de laatste twee een poortgang. De gang leidde tot de achterliggende al dan niet bebouwde percelen van op zijn minst 'De Slotete', 'De Lelye' én 'De Valcke'.

9 Ibidem.

10 KOEN DE GROOTE, JAN MOENS en ANTON ERVYNCK, *Vlekken & kruimels. Een archeologische en culinaire verkenning van een Vlaamse stad*, Aalst: Stadsbestuur Aalst, 2004, 25.

11 KOEN DE GROOTE, JAN MOENS, DANIELLE CALUWÉ e.a., "De Valcke, de Slotete en de Lelye, burgerwoningen op de Grote Markt te Aalst (prov. Oost-Vlaanderen) : onderzoek naar de bewoners, analyse van een vroeg-16de-eeuwse beerputvulling en de evolutie tot stadhuis", *Archeologie in Vlaanderen*, 8, 2004, 281-408.

Figuur 2. Huizencomplex op de Grote Markt

Bron: Koen DE GROOTE, Jan MOENS, Danielle CALUWÉ e.a., “De Valcke, de Slotle en de Lelye, burgerwoningen op de Grote Markt te Aalst”.

Uit de analyse van de schepenregisters of *wettelijke passeringen* kan worden opgemaakt hoe de ruimte achter de woonhuizen er moet uitgezien hebben. In een overeenkomst gemaakt voor de schepenen en gepasseerd op 19 november 1527 is namelijk sprake van ‘*deen helft vander schuere ende tplaetsken liggende tusschen die schuere ender der Lelye achter huusinghe streckende neffens der erven van [...] ende voort de helft vanden dorschvloere ende noch de helft vander messye...*’.¹² De aanwezigheid van een schuur, mesthoop (of beerput) en dorsvloer bij aanvang van de zestiende eeuw doet op zijn minst een recent agrarisch verleden in het centrum van de stad vermoeden. Over de schaalgrootte van de activiteit blijft het evenwel gissen. Vier jaar na de overeenkomst passeerde een volgend contract waarin sprake is van ‘*eenenwinckele van eenre schuere commende tot anden muer van Willem Serclaes lochtinc [...] achter derve vander Vlacke metten lochtinghe ende der erven daer achtere gheleghen*’.¹³

Uit een diepgravende analyse van de transacties verleend door de schepenen komt een opmerkelijk beeld te voorschijn.¹⁴ De 9.918 regesten opgesteld door Wilfried Vernaeve en gebaseerd op de transacties daterend van 27 februari 1700 tot en met 27 april 1786, hebben het me-

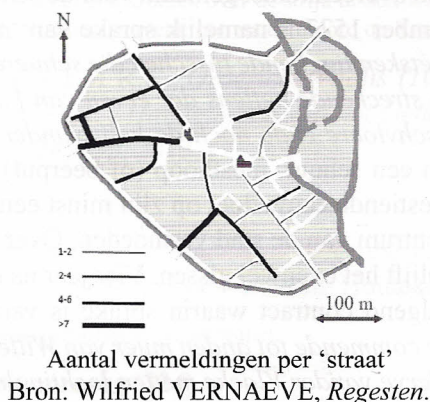
12 Stadsarchief Aalst (SAA), Oud Archief Aalst, *wettelijke passeringen*, nr. 1217, f° 101r°.

13 SAA, Oud Archief Aalst, *wettelijke passeringen*, nr. 1221, f° 118v°.

14 Wilfried VERNAEVE, *Regesten op de wettelijke passeringen van de stad Aalst*, 14 dln., Aalst: Dirk Martenscomité, 2001-2013.

rendeel betrekking op enerzijds de (ver)koop van een onroerend goed en anderzijds de (ver)koop van een rente (op een onroerend goed). Door de gedetailleerde beschrijving krijgt de lezer dus een impressie van de bebouwing van de stad. Aan de hand van een aantal kernwoorden, zoals 'schuur', 'stal(ling)', 'varkenskot', is op te maken dat deze constructies die meestal met agrarische activiteiten geassocieerd worden, een ruime verspreiding in de stad kenden. Het hoeft hier echter geen betoog dat de inhoud van deze beschrijvingen aan interpretatie onderhevig zijn. Enerzijds kan het hier gaan om zogenaamde stadshoven, ruime, kasteelachtige patriciërswohnungen met schuur en stallen voor de paarden.¹⁵ Zo verkocht de weduwe van Charles Balthazar Diericx, oud-tresorier van Aalst, in 1761 een huis in de Lange Zoutstraat met poort, schuur en stallen en 'eene erve ofte hof met een camerken ofte gloriëtte'.¹⁶ Anderzijds zijn er een honderdtal andere vermeldingen waarvan de beschrijving en de opgegeven waarde doen vermoeden dat hier geen sprake is van een imposant stadshof.

Figuur 3. Aanwezigheid van 'schuren' in de regesten op de wettelijke passeringen

In figuur 3 zijn de vermeldingen van 'schuren' uit de regesten van de wettelijke passeringen weergegeven.¹⁷ Hoewel niet geheel uit te slui-

15 Vergelijk met het Hof van Liere in Antwerpen.

16 SAA, Oud Archief Aalst, *wettelijke passeringen*, nr. 1405, f° 260r° en Wilfried VERNAEVE, *Regesten*.

17 In 123 regesten komt de vermelding van een schuur voor. Daarvan waren 35 gesitueerd in de praterijen. Zeven 'stedelijke' schuren kwamen dubbel voor en zijn dus enkel geteld. Uiteindelijk zijn er van de 81 schuren, 70 minimaal op straatniveau gesitueerd.

ten dat eenzelfde schuur meer dan eens geteld is en dat het hier een nominale weergave betreft, dus zonder correctie van het aantal panden per straat, geeft figuur 3 een aantal interessante elementen weer.¹⁸ Zo komt het merendeel van de vermeldingen voor in het noordwesten en zuidwesten van de stad. Ook de Molenstraat herbergde enkele schuren. Er trad dus een sterke inertie in het ruimtegebruik op, aangezien uit het archeologisch onderzoek bleek dat net deze gebieden tot diep in de middeleeuwen een overwegend agrarisch karakter vertoonden.¹⁹

De verspreide gegevens uit schriftelijke bronnen en archeologische vindplaatsen schetsen een bijzonder kleurrijk en vooral boertig leven in de stad. Het lijkt er dus sterk op dat Aalsterse stedelingen zelf ten dele hun voedsel kweekten op de beschikbare ruimte binnen de wallen. Sporen wijzen op de aanwezigheid van runderen en schapen. Varkens en pluimvee konden vrij wroeten en scharrelen langs de straten. Op de grotere akkers werd tarwe, rogge en gerst geteeld en in de vele moestuinen kweekte men erwten, bonen en linzen. Verder brachten de stadstuinen en -boomgaarden ook fruiten en noten voort.²⁰ Het is echter de vraag in hoeverre die productie het niveau van de autoconsumptie overtrof. Waren er ook stedelingen die boerden voor de kost?

Boerende gezinnen

Een dieptelezing van een steekproef uit de ontelbare staten van goed die opgesteld zijn door de Aalsterse schepenbank,²¹ werpt een licht op het sociaaleconomische profiel van de stedelijke gezinnen die actief waren in de agrarische sector. Uit vier vijfjarige proefperiodes verspreid over de zeventiende en achttiende eeuw, kwamen tal van stedelijke huishoudens voor, die resideerden binnen de wallen én landbouwactiviteiten uitoefenden.²² Hierbij werd gekeken naar het bezit van landbouwalaam, de vermelding van schulden voor uitstaande pachten, de aanwezigheid van vee, de weergave van inkomsten uit landarbeid en natuurlijk de expliciete beroepsaanduidingen als landman of landbouwer.

18 Correcter is de verhouding van het aantal vermeldingen tegenover het aantal getaxeerde panden per straat.

19 Koen DE GROOTE, "De stadswording van Aalst".

20 Koen DE GROOTE, Jan MOENS en Anton ERVYNCK, *Vlekken & kruimels. Een archeologische en culinaire verkenning van een Vlaamse stad*, 26.

21 SAA, Oud Archief Aalst, *staten van goed*, nrs. 1771-1778; 1814-1819; 1863-1870 en 1903-1912. Verder aangegeven als 'databank'.

22 Respectievelijk: 1650-1654; 1700-1704; 1750-1754 en 1790-1794.

In 1650 lag het aandeel van ‘stedelijke’ boeren op 15,5% of negen staten van goed op een totaal van 58.²³ Rond de eeuwwisseling was dit aandeel afgenomen tot 10,3% (zeven op 68 boedels). Deze daling zette zich verder, aangezien het percentage in het midden van de achttiende eeuw afklopte op 5,8% (of 6 op 104 staten van goed), waarna het stagneerde op 5,4% aan het einde van de eeuw (zeven op 129 boedels). De bovengenoemde percentages zijn echter louter indicatief. In de eerste plaats geven de staten van goed zelden een representatief beeld van de stedelijke maatschappij. In tal van studies is aangetoond dat van de onderlaag van de samenleving zelden of nooit een staat van goed werd opgesteld, omwille van de relatief hoge kostprijs van de procedure alsook omwille van het beperkte bezit dat kon geregistreerd worden.²⁴ Daarnaast kan men zich de vraag stellen of de gebruikte methode om de betrokken gezinnen op te sporen een volledig beeld oplevert. Aangezien sommige boedels eerder summier zijn en de kostprijs van een spade, pik of zeis door waardevermindering nauwelijks de registratie waard was, ontsnappen enkele gezinnen zeker aan onze aandacht. Dit geldt te meer voor de – vermoedelijk – talrijke dagloners, die zich als seizoenswerker lieten aannemen door de grotere boeren op het hinterland.²⁵ Aangezien grote boeren deze dagloners in cash uitbetaalden en ze ter plekke van alaan voorzagen, is deze groep nauwelijks op te sporen. En overweldigende groep van stedelijke gezinnen die op een kleine oppervlakte op *hunne erve* wat groenten teelden of enkele kippen hielden, zal hier niet voor het voetlicht komen. Hun ‘agrarische activiteit’ groeide zelden uit tot boven het autoconsumptieniveau.

Sociaal profiel

Met een corpus van een dertigtal boedels is een eerste aanzet mogelijk om het profiel van deze ‘stedelijke’ boeren te schetsen. In de eerste plaats is getracht aan de hand van de stedelijke belastinglijst of huisgeld, de fiscale positie van de gezinnen te reconstrueren. Het blijkt immers uit eerder onderzoek dat deze belasting een goede graadmeter is

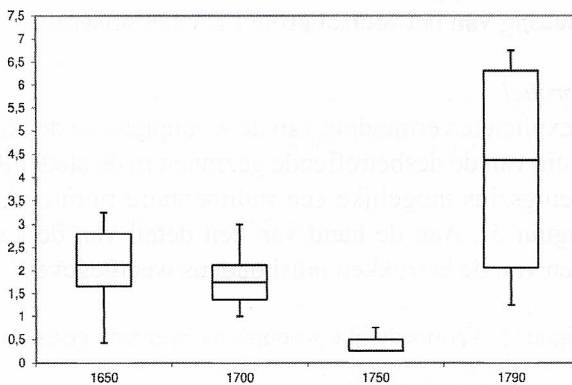
23 Er werden tien boedels opgespoord, waarvan er twee onmiskenbaar over hetzelfde gezin werden opgesteld.

24 Reinoud VERMOESEN, *Marktoegang en ‘commerciële’ netwerken van rurale huishoudens. De regio Aalst, 1650-1800*, Historische economie en ecologie, Gent: Academia Press, 2011.

25 Het fenomeen van de stedelijke arbeidsmarkt voor de agrarische sector staat echter nog in haar kinderschoenen.

om de sociaaleconomische positie van een huishouden te benaderen.²⁶ Aan de hand vier boxplots of doosdiagrammen afgebeeld in figuur 4, kan men de spreiding van de kwartielen op een visuele manier nagaan. Elke doos geeft de middelste 50% van de getaxeerde ‘stedelijke’ boeren weer, waarbij de lijn middenin de ‘doos’ de mediaan weergeeft en de onder- en bovenkant van de ‘doos’ respectievelijk de grens van het eerste kwartiel (P 25) en het derde kwartiel (P 75) afbeelden. De ‘snorharen’ geven de minima en maxima aan.

Figuur 4. Huisgeld van stedelijke boeren in gulden, 1650-1790

Bron: databank

Door de gegevens van de geselecteerde huishoudens te vergelijken met de spreiding van de waarden voor alle belastingbetalers van de stad, kan men de relatieve positie van de ‘stedelijke’ boeren bepalen. In een eerder artikel is reeds uitgebreid stilgestaan bij de evolutie van deze welvaartsparameter voor de hele stad.²⁷ Het is hier echter voldoende om erop te wijzen dat de doorsnee-belastingbetaler, het niveau van de mediaan in de huisgelden, evolueerde van een gulden in 1650 naar driekwart gulden in 1700 en 1750 tot twee gulden aan het einde van de achttiende eeuw. Dit betekent dat in alle proefperiodes, rond 1750 uitgezon-

26 Reinoud VERMOESEN, *Markttoegang*. Wouter RYCKBOSCH, *A consumer revolution under strain. Consumption, wealth and status in eighteenth-century Aalst (Southern Netherlands)*, onuitgegeven Proefschrift, departement Geschiedenis, Universiteit Antwerpen, 2012.

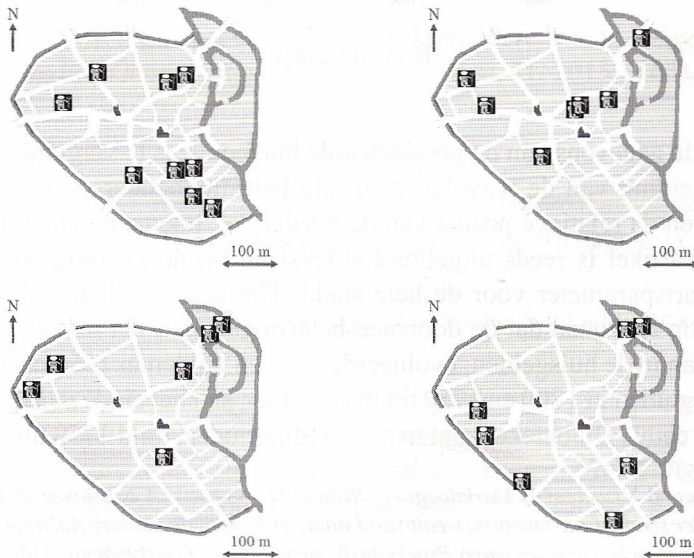
27 Reinoud VERMOESEN, “Welvaart en ongelijkheid in een achttiende-eeuwse kleine stad. Casus Aalst”, *Het Land van Aalst*, 60, 2008, 54-63.

derd, het merendeel van de ‘stedelijke’ boeren hoger werd belast dan de doorsnee-Aalstenaar. Men kan beargumenteren dat deze gezinnen, behalve rond 1750, meer vermogend waren dan een doorsnee-huishouden in de Ajuinenstad. Deels kan men dit verklaren door het productieprofiel van hun huishoudeconomie. Het actief zijn in de primaire sector vroeg immers een zekere investering in onroerende goederen, land en bedrijfsgebouwen, die logischerwijs de belastingsvoet beïnvloedde. Anderzijds gaat deze analyse voorbij aan de eerder gemaakte opmerking over de representativiteit van de staten van goed. Indien inderdaad heel wat gezinnen aan onze aandacht ontsnapt zijn omdat ze niet in de boedelselectie zijn opgenomen, is de bovenstaande analyse eerder als een overschatting van het sociaal profiel te categoriseren.

Ruimtelijk profiel

Dankzij de expliciete vermelding van de woonplaats in de boedels en/of de identificatie van de desbetreffende gezinnen in de stedelijke huisgelden, is het enigszins mogelijke een rudimentaire ruimtelijke situering te geven (figuur 5). Aan de hand van een detail van de kaart zijn de woonplaatsen van de betrokken huishoudens weergegeven.

Figuur 5. Vermoedelijke woonplaats boerende gezinnen

Linksboven: 1650; rechtsboven: 1700; linksonder 1750 en rechtsonder 1790

Bron: databank

Ondanks de beperkte aantallen kan men op basis van figuur 5 toch stellen dat van een geconcentreerd inplantingspatroon geen sprake is. De 'boerende' stedelingen kwamen in elke wijk voor, maar doorheen de onderzoeksperiode is wel een tendens van uitwaaiering naar de stadsrand toe merkbaar. Het residentiepatroon van de boerende huishoudens in de laatste twee proefperiodes vertoont bovendien visueel een aantal gelijkenissen met de weergave van de schuren in figuur 3. Niettemin blijft een belangrijke vraag onbeantwoord: boerden deze gezinnen binnen of buiten de wallen?

Een hoeve in de stad?

Landgebruik

Op basis van de boedels is het mogelijk om een zicht te krijgen op de wijze waarop de betrokken gezinnen inkomsten genereerden. Belangrijke vragen richten zich immers naar de aard en de omvang van het bedrijf. Gaat het om landloze landarbeiders die hun arbeid verhuurden? Zijn het kleinschalige exploitaties, tuinbedrijfjes, die voor de betrokken gezinnen een additioneel inkomen opbrachten of zijn het gespecialiseerde boeren met een omvangrijk bedrijf, die evenwel in de stad resideerden? Door het geringe aantal huishoudens kan de analyse enkel in algemene termen uitspraken doen, van een diachroon onderzoek is geen sprake.

Slechts vier van de 29 gezinnen resideerden in een huurhuis, de overige huishoudens waren eigenaar van hun woonst. Opvallend is dat geen van de vier huurders enig landelijk grondbezit had noch land buiten de wallen pachtte, met uitzondering van een huishouden dat een partij land huurde voor tien gulden per jaar. Een tweede gezin huurde dan weer *den erve* van het huurhuis binnen de wallen. Van deze groep van huurders kan men met zekerheid stellen dat twee huishoudens inkomsten uit landarbeid, dus als dagloners genereerden. Alle vier de huishoudens waren bovendien actief in de linnennijverheid.

Van de 25 gezinnen die eigenaar waren van hun woonst, pachtten er twee nog een erve binnen de stadsmuren. Voor een ervan was deze hofpacht de enige toegang tot grond. Van dezelfde groep eigenaars bezaten er 16 gezinnen grond buiten de wallen. De stukken land werden in het merendeel van de gevallen duchtig bewerkt. Slechts twee huishoudens waren weliswaar grondbezitter, maar bewerkten deze stukken land niet zelf. Van alle betrokken gezinnen pachtten er tien land buiten de muren. Zoals eerder gezegd, was er slechts één gezin geen eigenaar van de

stedelijke woonst, alle andere huishoudens dan weer wel. Van de tien pachtende gezinnen hadden er acht nog eigen buitenstedelijke bezit.

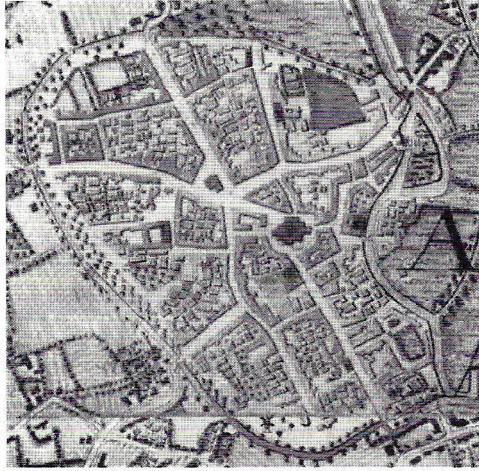
Dit summier overzicht doet stilaan een tipje van de sluier oplichten. Het merendeel van de gezinnen boerde buiten de wallen, meestal als eigenaar van de gronden maar ook in mindere mate als pachter. Niettemin zijn enkele gezinnen aangewezen op de bewerking van erven die binnen de wallen lagen. Dit fenomeen roept om meer onderzoek.

Productieprofiel

Uit een verdere analyse van de boedelinventarissen kan men de inkomstzijde van de huishoudeconomie van de boerende gezinnen schetsen. Enerzijds geven expliciete beroepsvermeldingen en de opname van bedrijfsgoederen een idee van de verschillende inkomststrategieën van de betrokken gezinnen. Anderzijds is het ook mogelijk om de landbouwuitoefening meer in detail te bekijken.

De vier huishoudens die hun woning huurden, waren actief in de huisnijverheid. Van het gezin dat een bijkomend erf huurde binnen de stad is geweten dat het groenten teelde. Van twee andere gezinnen kan men stellen dat het inkomsten haalde uit daglonen als landarbeider. Een andere, voorkomende inkomststrategie lag in de detailhandel. Vier van alle betrokken gezinnen hielden een winkel van levensmiddelen en nog eens twee hadden een herberg. De combinatie van productie en verkoop binnen het huishouden opende zeker perspectieven. Verder waren er ook nog een houthandelaar, een lakenkoopman, een metselaar, een hophandelaar, een bleker, een timmerman, een brouwer en een transporteur. Net niet de helft van de gezinnen had een inkomststrategie buiten de landbouw en de huisnijverheid. Meer dan 60% van de huishoudens was in deze laatste sector actief, waarvan opvallend genoeg alle winkeliers en herbergiers.

Figuur 6. Detail Ferrariskaart

Akkers en weiland binnen de wallen

Bron: http://www.kbr.be/collections/cart_plan/ferraris/ferraris_nl.html

Tenslotte geven de boedels enig zicht op de gewassen die de stedelingen teelden. In zeventien staten van goed is informatie opgenomen over de landbouwproductie. In het oog springend is de dominante positie van granen die in meer dan de helft van de boedels met een vermelding van agrarische output voorkomen. De productie van tarwe, rogge, gerst en masteluin was echter enkel weggelegd voor die huiseigenaren die akkers buiten de stad bezaten en pachtten. Het waren dus enkel die gezinnen die een omvangrijke oppervlakte bewerkten die granen in hun teeltplan incorporeerden. Een tweede vaststelling is dat gezinnen die geen buitenstedelijke gronden bewerkten, zich schijnbaar toelegden op de teelt van aardappels en groenten, onder meer ajuinen. De beperkte oppervlakte waarover de gezinnen beschikten, sloot immers meer extensieve teelten uit. Een derde, eerder bestudeerd fenomeen, was de betrokkenheid van stedelingen in de hopproductie.²⁸ 30% van de huishoudens, vrijwel allen met buitenstedelijk bezit, produceerden dit groene goud. Dat er voorheen hopstaken binnen de wallen voorkwamen, is reeds beschreven, maar het zwaartepunt van de productie door stedelingen zal ontegensprekelijk buiten de stad gelegen hebben.²⁹

28 Reinoud VERMOESEN, *Markttoegang*, 154.

29 Erik AERTS, "Hop en bier. Handelsrelaties tussen Aalst en Lier (17^e en 18^e eeuw)", *Het Land van Aalst*, 51/2, 1999, 101-126.

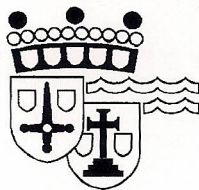
Besluit

Het thema van de stedelijke, agrarische productie is overduidelijk geslachtofferd in de historiografie, waar *urban history* en *rural history* maar al te vaak als subdisciplines naast elkaar bestaan. Toch toont dit verkennend onderzoek op overtuigende wijze aan dat een ruimtelijke opdeling tussen de stad enerzijds en het platteland anderzijds wat het voorkomen en uitoefenen van agrarische activiteiten betreft, niet langer houdbaar is. Vervlochten met de wordingsgeschiedenis van de stad en ingebed in de structurele transformaties die zich doorheen de eeuwen manifesteerden, bleven landbouwactiviteiten binnen de wallen aanwezig.

Dit verkennende onderzoek heeft een waaier aan profielen bloot gelegd die in drie categorieën op te delen zijn. Een eerste groep betreft de dagloners, die waarschijnlijk in het hoogseizoen in de landbouwsector werkzaam waren. De gezinsleden van deze eerste groep waren bovendien actief in de huisnijverheid. Het merendeel van de huishoudens huurde hun woning en erf, waarop kleinschalige groententeelt voorkwam. Een tweede groep bestond uit gezinnen die landbouwproductie combineerde met huisnijverheid en detailhandel. Over het algemeen waren ze eigenaar van hun stedelijke woonst. *Grosso modo* de helft van deze gezinnen bezat grond buiten de wallen die ze zelf bewerkten. Een laatste groep werd gevormd door vermogende huishoudens die naast de landbouwactiviteiten ook handel dreven of lid waren van een ambacht. Het merendeel had min of meer uitgebreide buitenstedelijke bezittingen.

Het thema van de boerende stedelingen ligt er nog grotendeels on-aangeroerd bij. Zo dient er verder onderzoek te gebeuren naar het ambacht van de hoveniers dat in meerdere steden, zo ook in Aalst, voorkwam. Incorporeerde het ambacht producenten of detailhandelaars en waar resideerden deze ambachtslieden? Verder biedt een gedetailleerde kijk naar het einde van de achttiende eeuw en de hele negentiende eeuw heel wat perspectieven. De aanzwengelende industriële ontwikkeling ging immers gepaard met een toenemende uitbouw van volkstuintjes. Er staat ons dus nog een *bloeiende* tijd te wachten.

Reinoud Vermoesen
Centrum voor Stadsgeschiedenis
Universiteit Antwerpen

GESCHIEDKUNDIGE
VERENIGING
HET LAND VAN AALST

LOSSE NUMMERS - OUDE JAARGANGEN - PUBLICATIES

Los nummer: € 5 • Volledige jaargang: € 18

H. VAN ISTERDAEL, e.a., Bibliografie van de Gemeenten van het Land van Aalst (1950-1983), 2 banden - 915 blz.: € 30

G. VANDE WINKEL, W. VERNAEVE, Systematisch register op de jaargangen 1 - 50 van het geschiedkundig tijdschrift Het Land van Aalst 1949 -1998, Aalst, 1999 - 158 blz.: € 6

Horenbaultkaart (1596) van het "Land van Aalst" - kleurendruk - 1988: € 25
Sanderuskaart van het "Land van Aalst" - kleurendruk - 1998: € 5

Vijf reproducties van Sanderusprenten - kleurendruk - 1998-2000

- Waterkasteel - Moorsel
- Kasteel - Zandbergen
- Abdij Ten Roosen - Aalst
- Miniemenklooster - Geraardsbergen
- Kasteel - Idegem

per stuk: € 2,5

volledige reeks in mapje: € 10

Stadsplattegronden van Aalst (1), Ninove (2) en Geraardsbergen (2) van Jacob van Deventer (1565) - kleurendruk - 2008.

per kaartblad: € 12

volledige reeks van 5 bladen: € 50

De prijzen zijn te verhogen met de verzendingskosten. Vooraleer te bestellen, neem eerst contact op met Marc Uyttersprot: uyttersprot.marc@skynet.be

De verzending gebeurt na storting van het verschuldigde bedrag op rekeningnummer 393-0303276-46 van Het Land van Aalst, Asserendries 118, 9300 Aalst

DE RIEMAECKER
printing
B V B A

Nukerkeplein 9 • B-9681 Nukerke
Tel. 055 21 14 04 • Fax 055 21 20 00
info@deriemaecker.be • www.deriemaecker.be

Op de kaft is de penning van "Het Land van Aalst" (1617) weergegeven. Op de voorzijde staat het wapenschild van de twee steden Aalst en Geraardsbergen, op de achterzijde dat van de vijf baroniën Rode, Gavere, Zottegem, Boelare en Schorisse.

G. VANDE WINKEL
W. VERNAEVE

Bibliografie van de geschiedenis van het Land van Aalst 2013 181-254

R. VERMOESEN

Boeren in het pre-industriële Aalst 255-268

